

ELŐFIZETÉS

ELŐFIZETÉS:
 Egy évre 24 korona.
 Egy hónap 2 korona.
VIDÉKRE:
 Egy évre 26 korona.
 Egy hónap 2 k. 40 f.
ÁRADI FIZETÉS:
 6-hatóság postai soron egyszerű 20 fillér.
 Hatóság levelezésénél 18 fillér.
 Nyilatkozó soron 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:
 Aradi és csanádi egyetemes
 vasutak palotájában.
 TELEFON-SZÁM: 302.
KIADÓHIVATAL:
 Aradi Nyomda Révész-
 Társaság.
 József főherceg-ut. 22. sz.
 TELEFON-SZÁM: 181.

Arad, 1908.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Szombat, november 14.

Mai számunk főbb közleményei:

- Vezérolók: Utazás egy disz-sírdomb körül.
- A kivándorlás orvosszerel.
- A megsemmisített jegyzőválasztás.
- Porrong a balpárt.
- A vingal családirítás.
- A t. Házból.
- Tűz a bányában.
- Zajos városatyajelölés a harmadik körületben.
- Eltűnt remán papok.
- Szerencsétlenség a bokeszegi jegyzői lakban.
- Tömeges váltóhamisítás.
- Letartóztatott hamilajátékos.
- Veszélyben a vasárnapi borotválkozás.
- Uray báró ártatlan.
- Tarkaságok.
- Tárca: A körkérdések. Írta: Mikszáth Kálmán.

Utazás egy disz-sírdomb körül.

Arad, november 13.

A disz-sírhely alatt bizonyára nem édesebb rothadni, mint például az ingyen-parcellában. A nagy *mindegy*, amely a halállal bekövetkezik, értéktelenné teszi az utókornak ezt a kitüntetését, vagy figyelmét. A szép temetés, a disz-sírhely, a gránit-obeliszkek nem adhatnak a halottnak semmi olyat, ami akár a tulvilági üdvösséget gyarapítaná, akár az enyészeti munkájában lassabb menetet szerezne.

A rákospalotai templomban disz-sírhelyet bitorol egy váltóhamisító: László Géza fővárosi tanító, aki egy számtiszt-társával valóságos ipart gyakorolt az idegen emberek aláírásának másolására és sokszorosítására. Mintegy százezer koronát forgalmaztak ebben a keresetben, amelyhez hozzáütendő a köztisztelet, amelyet László Géza egész haláláig megtartott, sőt ha-

lála után is maradt belőle annyi, amelyet Rákospalota egy disz-sírhelyielyel honorált. Most pedig a palotaiak úgy néznek a disz-sírhelyre, mint a lopott jószágra. Megtővesztéssel csikarta azt is ki, akár a hamis váltókra folyósított pénzt. És bizonyosan nem lenne csodálni való, ha a polgári becsülésnek ezt a jogtalanul élvezett jelét el akarnák tőle venni s Rákospalotán akció indíttatnék az iránt, hogy László Géza, a váltóhamisító a disz-sírhelyből exhumáltassék.

A disz-sírhely megvonása azonban nem segítene sem azokon a szövetkezeteken, amelyeket a mű-aláírásokkal becsaptak s amelyeknek még ép ilyesmiük kellene a meglevő nyavalyaik mellé — és nem segítene az erkölcsi igazságon se. Az erkölcsökön az változtatna, ha azokat a váltóhamisítókat, akik életükben élvezik a társadalom disz-sírhelyeit, sikerülne csodaláto szemmel észrevenni és a közmegevetésnek átadni.

Hanem ha a bűnnek mentsége az alkalom, amely a bűnre kínálkozott, akkor a rákospalotai kalligrafusnak meg kell hagyni a disz-sírhelyet. Az alkalom a mai társadalomnak az a fölfogása volt, amely a váltó-zsirálásban köteles baráti, sőt felebaráti szivességet tekint, amelyet nem szabad, nem illik megtagadni, ép úgy nem, mint a segédi funkciót barátaink és ismerőseink lovagias ügyeiben.

A fővárosi tanító egész nyugodtan ráhamisíthatta X. háztulajdonos, Y. tanár, Z. vállalkozó és más nevét, a nélkül, hogy ez gyanut keltett volna. Más társadalomban, más gazdasági viszonyok között talán gondolkodnának fölötte: —

ugyan mi érdeke vagy köze lehet X. háziurnak, Y. tanárnak, Z. vállalkozónak, hogy László Gézáért anyagi kötelezettséget vállaljon? Nálunk azonban ez a kérdés nem merülhet föl. Az emberek, a leggazdagabbak, mint a legegyszerűbbek, zsirálnak, mert zsirálniok muszáj. Ha a megboldogult váltóhamisító föltámadna, s vitatni kezdendő a disz-sírhelyhez való jogát, egész nyugodtan mondhatná: „hiszen én csak az irás fáradságától akartam megkímélni X. háztulajdonost, Y. tanárt és Z. vállalkozót, tisztelt barátaimat és ismerőseimet, a mikor becses nevüket magam irtam alá; hát képzelhető-e, hogy ők a zsirálást megtagadják, ha én őket erre a csöpp szivességre kérem?” A szövetkezetek, a kis bankok, a maguk prakszisa nyomán nem tudtak ilyet elképzelni, és gyanu nélkül váltották bankókra az irás-utánzás remekét. És ha László Géza meg nem hal, — még ma sincs nyoma a kis ügynek.

Az eset hát azoknak ad tanúságot, a kik most véletlenül távol maradtak: a hivatalos-váltózsirásnoknak. Röviden, egyszerűen: valamennyiünknek. A magyar eladósodottságnak ez a legjobban buzgó forrása. Az első váltót még én zsirálom; mikor az adós helyett a váltót ki kell fizetnem, akkor nekem kell zsirálás után futnom és így tovább. Zsiró-társaságokat alkotunk, a kik a permutáció minden formái között szerepelünk elfogadó, kibocsátó és forgatóknak. Most én elül, most te hátul, most ő keresztbe, most az alulfelül, most megint te utolsónak; ezt a tudományt kevesen tanultuk iskolában, mégis legjobban tudjuk.

A körkérdések.

— Először az „Almanach”-hoz. —

Nincs olyan kimeríthetetlen kut, mint a panaszok kúja. Lehet akármilyen szárazság, de az ki nem apad. Évről-évre kihuzom belőle a magam kis témáját az Almanach-ból előszóhoz, mely hagyományosan az elbeszélő irodalom valamely nehezűlését, betegségét, baját teszi szavá.

A jelenlegi dörmögésre (mert inkább lehetne annak nevezni, mint előszónak) a sajtó szolgál rá. Még kicsiny a baj, alig észrevehető, csak mikroszopon látni, de erre is áll a szabály: ha nehéz észrevenni, gyógyítani könnyű és vice-versa.

Az ugynevezett interviu-ról van szó. Minden okos ember eltalálhatja, hogy első alakjában a szoroson vett statusférő ellen van kitalálva. A gyorsaságra való lihegő törekvés hirtelen létre. Valamit hamarabb meg tudni és bírni adni, mint mások. Sőt ez se elég. Mielőtt meg tudni valamit, mielőtt megtörtént. Azaz, hogy még ezt a gyorsaságot is lehet fokozni: meg tudni valamit, mielőtt megtörtént. Ez a csuce. És az ideál. Vagyunk még ehhez a rekordhoz, hogy kitől kell meg tudni. A legbogarbol-

tabb emberektől, akik kétszeresen tudják eltkarolni, ami a begyűkben van. A hallgatás által és a beszédés által.

De hallelujá! A szerkesztői leleményesség győzött. Egy ügyes készülékkel kifogott rajtuk. És a készülék a reporter. A reporter kiveszi belőlük ami bennük közérdekű anyag van, mint a benzín a pecsétet. Törvaktet, tervek esztrál, megfogamzott és formálódó gondolatokat. A A keleti bírószékben (amit Hatvani professor révén ösmarunk) valami vörö es folyadék szerepelt, melyet le kellett önteni az uborkamagot vagy a kukoricaszemet és az nyokban erjedt, megpattant, zsugorodott, terjeszkedett, fejlődött. A nézők szemé látására szárát, leveleit, tencse nagyságu uborkát és pirinyó kukoricacövek-et erőszatt, a nézők pedig ördögösségnek hitték és keresztet vetettek.

Hát ennyit tudott Hatvani. Rikényserítette a kukoricamagot, hogy két óra alatt végezze egy évre kizabolt fejlődési processust s tegye meg mindjárt fermentáció, sőt, napfény és talaj nélkül és meg is tette se porul tempóra satny, liliputi alakban, — hanem aztán azsal a kukoricával, ami ilyen erőszakkal jött létre, nem lehetett libát hízalni.

A reporternek ellenben többet tudna. A reporternek is ilyen embrióban vessik ki a politikuskoktól a kívánt materiát, de nekik egy másik folyadékjuk is van (a tin'atartójuxbau)

mellyel az alig észrevehető parányt megnövesztik, fölfújják természetes nagyságra — és ezzel már lehet hízalni a közönséget.

Astán az a jó, hogy senkinek se árt. A lapnak volt egy szenzációs ilyen közleménye, a szerkesztő boldog, az olvasók megelégedettek, a megintervjuolt államférfi pedig mindent helyrehoz egy dementivel — ami megint érdekes közlemény a lapban.

Nem is lett volna hát ebből soha gravamen, ha lit szépen megállnak a lapok. De nem álltak meg. Az érdekes közlemények utáni cserkészésben kitalálják az ugynevezett körkérdéseket, melyekkel szélcsend időkben (mikor a vén bossorkány, a Politika asszist) egyenesen az írókra utasnak. A lapok az írókra? Hohó! Hiszen az lehetetlen. Hiszen még a tövisbokr is, mely pedig szüntén arra van teremtve, hogy szurjon, tépien, megkíméli a jámbor méhet, szeiden enged megheperegni a rózsája kelyhében, letépi tövisével a hozzá dörzsölődő barányok gyapját, de a méhek csápján gyűlő himporhoz hozzá nem nyul; hogy ami mézese lehet, legyen mézese.

De mindegy, azért mégis csak jöttek a körkérdések. Nem a mi sajtónk kezdte, hiszen ha az kezdte volna, abbahagyna, hanem a francia sajtó kezdte — azért honosult meg és félni lehet, hogy még jobban elharposzik. A reporternek, kivált a nagy, mellékletes ünnepi szá-

*) Almanach az 1909 évre. Szerkesztő Mikszáth Kálmán. Egyetemes Regénytár. XXV. évfolyam 4-5. kötete. Singer és Wolfner kiadása. Ára díszkötésben 2 korona.

S ilyen körülmények között nem csodálható, ha akadnak, akik eltekintenek a kis alakiságtól, hogy a zsiránsokat föl is keressék s a mindenható papirnyulványt eléjük tartsák, hanem mindjárt maguk írják alá azok helyett a váltót. Talán az a tudat is biztatja őket, „ha kitünne a dolog, se X. háztulajdonos ur, sem Y. se pedig Z. ur nem fogja a nyakamra tenni a kötelet s inkább magának hazudja az aláírást. Ha pedig meghalnék, — akkor utánam az özönvíz és a disz-sirhely!”

Az antialkoholizmus megkezdésére az első pohár a legnehezebb, a melyet elvonnunk magunktól. A ki a dohányzásról leszokik, annak az első szivar fáj, a melyet elszívna és nem szívhat el. De mérhetők a lelki erőnek ilyen próbái ahhoz képest, a mikor az embernek az első váltószírlást kellene megtagadni? Ez az oka a magyar adósságtengernek s ebből következik, hogy annyi váltóhamisító akad, a ki a társadalomban a tisztességes emberek elől elhalássza a köztisztéletet, a temetőben pedig a disz-sirhelyet. +

A kivándorlás orvosszerei

A képviselőház ülése.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Budapest, november 13.

Tíz óra már jóval elmúlt, amikor az ülésteremben alig tíz képviselő tartózkodott. A középfolysón azonban pezsgő élet uralkodott. A miniszterek már jóval az ülés megnyitása előtt a Házban voltak és elvegyültek a képviselők csoportjaiban. *Wekerle* Sándor miniszterelnök *Sándor* Pállal, a Lipótváros képviselőjével beszélget egy intim sarokban, míg *Andrássy Nagy* Dezsővel tárgyal. Persze — mondogatják a rosmájuk — a fővárosi törvény kerül ma tárgyalásra, hát puhitanak a miniszterek. *Justh* Gyulát néhány fiatal balpárti honatya veszi körül és a választói javaslatra vonatkozó elnöki véleményt akarják kicsikarni, de *Justh* diplomatikusan hallgat és tréfával üti el a dolgot. Kévéssel fél 11 előtt megszólaltak a csengetyük, a képviselők gyéren szálíngóznak

a terembe és *Justh* elnök az ülést megnyitja.

Csizmazia Endre jegyző felolvassa a múlt ülés jegyzőkönyvét. A kormány részéről *Wekerle* miniszterelnök, *Andrássy* belügyminiszter, *Jakfalussy* honvédelmi miniszter vannak jelen.

(Az emlékkerezt.)

A jegyzőkönyv hitelesítése és elnöki irományok beterjesztése után szóásra emelkedett: *Babocsay* Sándor: A Deák-féle kiegyezésnek kortársa voltam, de sem akkor, sem azóta a kiegyezés hívéül nem szegődtem, mert azt Magyarország állami létére végzetesnek tartom. De azért igaznak kell vallanom Deák mondását, mely szerint vannak események, melyeket bizonyítani nem kell, sőt hiába volna. Ilyen a balpárti indítványa is. A császári jubileumi kereszt adományozása a magyar tisztviselők részére és az uralkodó kéziratának miniszteri ellenjegyzése alkotmányunkba és törvényeinkbe ütközik. A magyar király uralkodása nem 1848-ban kezdődik. Az osztrák császár senkije és seremeje Magyarországnak. *Apponyi* Albert gróf 1890-ben azt mondta, hogy Ausztria Magyarországra éppen olyan közömbös, mint akár Spanyolország. A nemzet emlékeit nem lehet lábbal tiporni.

Farkasházy Zsigmond: Gyalázat! Mindent lenyel a függőlenségi párt!

(Anatéma *Wekerle*-re.)

Babocsay Sándor: A miniszterelnök a haza ellen vétett, amikor alkotmányunk és törvényeink ellenére aláírásával elismerte az osztrák császár magyarországi uralkodását, melynek legnevezetesebb eseménye az október 6-iki vérnap volt. Kérem a Házat, mondja ki az anatómát *Wekerle* Sándor felett, a magyar állam tisztviselőit pedig tartsa el attól, hogy a császári keresztet elfogadják.

Wekerle Sándor: A mi korszakunk ma a nemzeti érzés korszaka s mi a gyakorlati téren igyekszünk a nemzeti érzést minél jobban szolgálalni. (Mozgás.) De vitatom, hogy a nemzeti érzéssel semmi összefüggésben nincs a most megkelt indítvány. Nem lehet azt mondani, hogy őfelsége uralkodása csak 1867-ben kezdődött. (Nagy sajt.)

Benedek János: Addig csak zsarnok volt. Csak könyör volt. (Zajt.)

Hoffmann Ottó: Gyalázat az ilyen fel fogás!

Farkasházy Zsigmond: Mit szól ehhez *Kmetz*?

(Késyszer nélkül.)

Wekerle Sándor: En az 1867. évi 1. és 2. törvénycikk alapján állok. Ő felsége uralkodása igenis 1848. évi december 2-án kezdődik. (Zajt.) Nem áll, hogy itt valakinak valami rendjelet viselnie kell. Ennek viselésére nem kényszerítenek senkit. És nem rendje, hanem egyszerűen emlékérem, (Zajt) melyet a fejedelem a maga ünnepe alkalmával akar adni alattvalóinak. (Zajt.)

Farkasházy Zsigmond: Minek az emléke?

Wekerle Sándor: Tiszteletlenség volna rószulkról, ha mi az uralkodó ünnepéről tudomást nem szeretnénk. Kérem az urakat, ne tessék folyton mesterségesen közjogi kérdéseket előírni. (Nagy sajt) és ezzel éppen olyan időben hangulatot kelteni, mikor a mi közjogilagat senki sem vonja kétségbe. Kérem az indítvány mellőzését. (Nagy sajt.)

Felkiáltások a balpárton: Gyalázat.

Elnök: Fölleszi a kérdést. (Zajt.)

A többség nem tűri ki napirendre az indítványt.

Benedek János: Ellenpróbát kérünk!

Elnök: Az elnöknek joga van a többséget szemmértékkel megállapítani.

Benedek János: Miért nem állnak fel? Szágyonlik?

Elnök: Ne tessék feleselni az elnökkel, különben a házszabályok teljes szigorát fogom alkalmazni. Kimondja a határozatot.

Felkiáltások a baloldalon: Hihetetlen! Puff! És még nem történt Magyarországon!

Ezután harmadik olvasásban elfogadták a tegnapi megszavazott javaslatokat.

(Az új bizottságok.)

A 21-es és 21-es bizottságokat névszerint szavazással választották meg, a választás eredménye a következő:

A választási törvény tárgyalása céljából kiküldött bizottság: (21 tag) *Baloghy* Ernő, gróf *Batthyány* Tivadar, gróf *Bethlen* István, *Bizony* Akos, *Budai* Barna, *Burdia* Sallárd, *Busa* Barna, *Csizmazia* Endre, *Eitner* Zsigmond, *Erszt* Sándor, gróf *Eszterházy* Mór, *Ferenczy* Géza, *Gál* Sándor, *Hammersberg* László, *Heinrich* Antal, *Hellebronth* Géza, *Holló* Lajos, *Issekutz* György, *Kmetz* Károly, *Laczai* Gyula, *Márlássy* Mihály, *Nagy* Emil, *Petrogally* Oskár, *Rakovsky* István, *Rátkay* László, *Schuller*

mok előestéin megindulnak, mint a *Belleme*-sek, mindenkinek van egy külön ötlete, melylyel libegve, fontoskodva állít be az íróhoz. A feladott kérdések ilyenformák:

Melyik volt életének legszomorubb napja?

Melyik a legszebb emléke?

Mi vitte az írói pályára?

Hogy szokott dolgozni?

S így variál es in infinitum.

A reporter szerény, csak ötven sorra való kér, de megelégszik kétszáz sorral is. Az író töri a fejét, huszonnégy órai halasztást kér. A reporter megadja kégyelemből, megjelenik másnap és jegyez, mislalt az író elbeszéli neki, amit egy keserves éjszakán át kigondolt s ezzel leróta a rá kivetett adót, mivel hogy kénytelen volt vele, hiszen a lappal nem köthet ki, a lappal jó lábon kell állnia. A lap tehát megkapja a maga egy kolumna anyagát ragyogó írói nevek felvonulásával — s a szegény író is megkapja másnap egy másik lap reporterét egy másik körkérdéssel.

Én sokszor megtréfálok a jó fiukat, kikre egyébiránt lehetetlen haragudni. Talbátrak, néha kollembenek, de annyira érsik, milyen fontos dologban járnak, hogy az okvetetlenül imponál az embernek.

— Tisztelteti a szerkesztő ur és kéreti, sziveskedjék a körkérdésünre felelni.

— Melyik szerkesztő?

— Az „Arany fűs” szerkesztője.

— És mi legyen az a körkérdés?

— Hogyan végződött első szerelme?

— Hm.

— Ugye filikus egy kérdés?

— Filikus talán nem. Hanem korai — kezdem tréfára fordítani a dolgot. — Legalább nálam. Hát ha még be se végződött az első szerelmem?

— Csak negyven ötven sorra való kérék. Már adtak *Béthy*, *Herczeg*, *Ambrus*, innen megyek majd *Gyulai*hoz.

Ezzel kihuzta csuszáját s lest, hogy mit mondok

— Ön aztán nyélbe tűt ugye, amit mondok — kérdeztem tőle.

— Természetesen. Csak a schlagwortokat jegyezem fel, ha a memoriám cserben találna hagyni.

— És a többiek már készen vannak?

— Már szedik.

— Ne nehezteljen meg, ha egy őszinte kérdést intézek önhöz.

— Csak tessék kérem.

— Tud ön úgy írni, mint *Herczeg*?

Éles, szürke szemelt csodálkozva emelte rá.

— Ugy? Dehogy! Hogy tudnék én úgy írni?

— Azt mondja, hogy nem tud és mégis azért kereste őt fel, hogy valamit elmond-

jon, amit ő gondolt ki. És ön azt meg meri írni.

— Hát mit tegyek?

— A természetes az ellenkező volna, ha ön gondolna ki valamit és azért keresné fel *Herczeg*et, hogy aztán ő írja meg azt maguknak.

A reporter elgondolkozott.

— Csakhogy amit én gondolok ki — jegyz meg, — azt *Herczeg* nem merné megírni.

Elmosolyodtam. Az bizony igaz lehet.

Egy másik alkalommal arra a körkérdésre kellett felelnem: „Hiszke a babonákban és kűőcösen melyikben?” Miatán megfeleltem a reporternek, aki véletlenül unokaöccse a szabónnak, viszonzásul arra kértem, hogy adjon át tőlem egy üzenetet a nagybácsijának.

— M gyon szivesen, — felelte.

— Mondja meg neki kérem, hogy küldjön egy kis posztót, amiből én kabátok varrok magamnak.

Nem értette el a célját, elmondta *Friedman* urnak. De annak már volt annyi természetes esze, hogy őszessamarasta: „Te bizonyos megfordítva értetted — mondá, — s küldi a posztót és én varrom neki a kabátot.

Igy vagy amny véve, kétségtelenül egyike a legnagyobb ostobaságoknak, hogy az írói, aki meg tudja adni a maga gondolatának a művészi formát, a reporter vegye el a témát,

Rudolf, Steiner Ferenc, Szabony Antal, Szentiványi Árpád, Széll Kálmán, Tolnay Lajos.

A Bosznijára vonatkozó törvény tárgyalására kiküldött bizottság: (21 tag) Bakonyi Samu, Ballagi Aladár, Batthyány Tivadar gróf, Batthyány Zsigmond gróf, Dobrovics Millán, Lovassy Márton, Mérey Lajos, Moskovits Iván, Nagy Dániel, Nagy Ferenc, Nemes Bertalan, Okolicsányi László, Rákosi Viktor, Rakovszky Béla, Rojcs Millán, Szivák Inre, Taaly Kálmán, Ugron Gábor, Visontal Soma, Zboray Miklós, Zichy János gróf.

(A kivándorlás.)

Török Kálmán: Szól a telepítésekről és a parcellázásról, melyet egészen az államnak kell kezébe venni. Ez nagy védekezés lesz a kivándorlás ellen. Súlyos feladatok várnak a társadalomra, a papokra, tanítókra. Képes ídészekben kell ismertetni az Amerikába vándoroltak küzdelmét és nyomorúságát. A javaslatot elfogadják.

II. Madarász József saját tapasztalatait mondja el, amit Amerikában a kivándorlási kérdés tanulmányozása alkalmával szerzett. Hosszasan beszél el a kivándorolt magyar munkás életéről és hogyan nevel a gyermekeit, akik már teljesen amerikaiak lesznek. Megtanulják az angol nyelvet és elfelejtik a magyar nyelvet. Szükségessé látja, hogy ennek elkerülése céljából magyar tankönyveket küldjön ki a kormány a magyar iskolákba, olyanokat, melyek az ottani viszonyoknak megfelelnek. Attér ezután az amerikai magyar egyházak dolgaira, a papokra, akik egymás ellen törnek, templomokat építenek ott, ahol azokra tulajdonképp szükség nincs és óriási adósságokat hagynak hátra. Alig van olyan lelkész, akit nem büntetésből küldenek ki. Olyan lelkészeket nem kellene oda küldeni, mert azok szitják a gyűlöletet.

Hock János szerint a kivándorlásnak három oka van: etikai, azután a nyugat felé való vándorlási ösztön, végül a nagyvárosok vonzó ereje. Feltehető, hogy a kivándorlás okozta munkásnép egyik nagy akadályja a magyar ipar megteremtésének. Szilésia elveszte után Mária Terézia mesterséges úton teremtett sztrák ipart. Ha Magyarországon megfelelő ipar lesz, javukra billen az egyensúly. Nincs nagyobb nemzet, mint a magyarság megmentése a magyar haza számára. Az egyházi

és találja fel. Nagyobb brutálitást elképzelni sem lehet ennél! Hány jó témája meggyőzően az írónak! Még Herodes is kiméletebb volt. Megülte a kisdéket, de legalább megvárta míg megszületnek. A riporterek ellenben még embrió alakban pusztítják el.

Ha tekintetbe vesszük, hogy a lapok az utolsó szigetek, ahol az író megghuzódhat, ahol egy avasnyi tér a sok gazdasági nővény és politikai maszlag közt még megmaradt a rozmaringnak és muskátlinak. Asért mondjuk utolsó virágpadaak (mert a kisdék képtelenek a colportage divatjában egyes köteteket megjelentetni) s ha nem hallgatjuk el azt sem, hogy a sajtó szívesebben tölti meg ezt a kis teret is idegen írásokkal, megholt lelkekkel (a szellemi téren szabad a kullkat behozni), Mau-passant, Daudet, Csehov kis rajzai örök vándorlásban keringnek a tárcákban, kiszorítván az egyedül lehetséges utolsó területől is a magyarokat. És ha még azt is számítjuk, hogy Magyarországon a rendes sajtón kívül évente megjelenik számtalan alkalmi lap, inségalbum, ünnepl almanach, jótekonysági füzet, jubileumi emlékkönyv, amelyeken pénzért dolgozik szedő, nyomdász, korrektor, kompaktor, csak éppen az író tisztelet meg az a hazaflas kívánsággal, hogy írjon ingyen — mindazokat így összevéve, viszonzásul az egymástól tehetjük fel azt a körkérdést a sajtónak: Miből él meg a magyar író?

Mikszáth Kálmán.

javakat lehet helyes telepítés és parcellázás alá vonni. Örökbérlet alapján érti a dolgot. Nem akar az egyházi javak ellen fogatni. Az örökbérlet biztosítsa az egyház jogát, de kielégítse nemzeti érdekeket is. A kérdést az ah épp ságnak a szóssékre kell vinni. Ha az önálló vámterületet behozzuk, a kivándorlás oka megszűnik.

A His esután a javaslatot általánosságban elfogadják.

A részletes tárgyalás során az első szakasznál

Szmrecsányi György a kivándorlási ügyzők visszaéléseiről beszél.

Andrássy Gyula gróf belügyminiszter tanja, hogy sok visszaélés van. Minden esetre a törvény keretén belül a legenergiusabb módon fogja meggátolni és megbüntetni a visszaéléseket.

Az első szakaszt, valamint a többieket is változatlanul elfogadják, mire az ülés véget ért.

A megsemmisített jegyzőválasztás.

A simándiak telebbezése a közigazgatási bírósághoz.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 13.

Aradmegye törvényhatósági bizottságának legutóbbi közgyűlésén igen nagy érdeklődést keltett a simándi jegyzőválasztás ügye. A közgyűlés akkor Károlyi Gyula gróf főispán érdekes kijelentései után megsemmisítette a rendkívül heves lefolyású választást, bár a megyei főügyész jelentése szerint a vesztegetés ténye szigorú jogi szempontból véve nem volt teljesen bizonyítható. A volt jegyzőnek simándi hívei nem nyugodtak bele a megye határozatába, hanem egy aradi ügyvéd útján ma az ítélet ellen bírői panaszt nyújtottak be a közigazgatási bírósághoz.

Csernovics Simándi közég a múlt esztendőben választotta meg jegyzőül Niederhauser Rezsőt. A választás nagyon küzdelmes volt és az eredménybe Niederhauser ellenfelei nem nyugodtak bele, hanem Marsieu Jusztin ügyvéd útján megfellebbezték a választást. A felebbezés szerint Niederhauser, hogy ellenjelöltjét, Mészáros Pált legyőzze, vesztegetett a választók között: így többek közt Necső Gábornak 2000 koronát ígért, ha ő és barátjai rá szavaznak. A felebbezés szerint ezenkívül Keeskes Mihály és dr. László orvos osztogatnak pénzt a választás előtt. A megyegyűlés a jegyzőválasztás ügyében elrendelte a vizsgálatot, amely azonban a vesztegetésre néve konkrét adatokat nem derített ki. Keresztény Gyula dr. megyei főügyész ezért az állandó választmány ülésén azt véleményezte, hogy a választás megsemmisítésének szorosa jogi szempontból nincs helye. Ezzel szemben több felszólaló azon véleménynek adott kifejezést, hogy bár kézzelfoghatólag a vesztegetést bizonyítani nem lehetett, az a községben mégis szóbeszéd tárgya és ezért erkölcsi szempontból helyes volna a választás megsemmisítése.

Aradmegye szeptemberi közgyűlése csak ugyan bizonosítja a jegyzőválasztás megsemmisítését. Szót emelt az ügy tárgyalásakor maga Károlyi főispán is, aki kiemelte beszédében, hogy a választás megerősítése erkölcsi lehetetlenség, melynek igen káros és veszedelmes következményei volnának. Aradmegye közigazgatásának tisztasága — mondta a főispán — megköveteli a választás megsemmisítését.

A megyegyűlés határozatába Niederhauser pártja nem nyugodott bele. A község 12 képviselőtestületi tagja és 300 előkelő lakosa Momák Döme dr. aradi ügyvéd útján most megfellebbezte az ítéletet, azaz bírői panaszt nyújtott be a közigazgatási bírósághoz. A felebbezés elmondja, hogy Niederhauser köztisztviselőként állott Simándon és az Aradmegye törvényhatóságától elrendelt vizsgálat sem igazolta be a vesztegetés vádját. Kéri a simándiak a közigazgatási bíróságot, semmisítse meg a törvényhatóság határozatát, amely inkább a hangulat, mint a tények alapján ítél.

A felebbezés sorsa elé nagy érdeklődéssel tekintenek.

Forrong a balpárt.

Lengyel Zoltán kilépése.

Egységes ellenzéki blokk.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, november 13.

A balpárt tagjai sorából tudvalevőleg senkit sem választott be a képviselőház abba a harmincegy tagú bizottságba, amely a választójogi reformra vonatkozó javaslatot előzetesen tárgyalja. A mellőzött balpárt ma a következő nyilatkozatot teszi közzé:

(A balpárt keservei.)

A függetlenségi és negyvennyolcas balpárt megállapítja, hogy a koalíció többség uralma alatt a bizottságok megalakítása tekintetében azaz, hogy az ellenzéki pártokat mindegyik bizottságból kirekesztették, olyan gyakorlat honosodott meg, amely nemcsak a parlament eddigi gyakorlatával, hanem a parlamentarizmus alapfogalmaival is ellentétben áll. A parlament jogainak a többség részéről való lyetón kiájtását a balpárt nemcsak a maga és a mai ellenzék érdeke gyanánt mérleget, hanem abban magának a magyar parlamentarizmusnak megszűnését látja és a többségnek megbélyegzést érdemlő eljárását a közvélemény ítélésére bizza.

(Nincs egyetértés.)

A balpártban egyébként nincs meg a kellő egyetértés a választójogi elleni harc tekintetében. Mészt Lengyel Zoltán ma délután bejelentette Szappanos Istvánnak, a balpárt elnökének, hogy a pártból kilép. A kilépést Lengyel Zoltán a mai nap folyamán még nem adta hivatalosan a párt vezetésére s nem lehetetlen, hogy még megmondja a dolgot.

Lengyel Zoltán a kilépés kontrét okául azt mondja, hogy a választójogi reform betervezése előtt felvetette a nagy ellenzéki blokk eszméjét s a tárgyban értekezletet hívott össze, amelyen azonban a balpárt egyetlen tagja sem jelent meg. Az a terv, hogy a Háznak a nemzeti-székelyen kívül álló ellenzéki tagjai együtt harcoljanak a választójogi reform ellen. Ha erre a balpárt a közel napokban elhatározza magát, akkor Lengyel Zoltán továbbra is benmarad a pártban.

(Közös értekezlet.)

Lengyel Zoltán eszméje a vezető ellenzéki politikusoknál már visszhangra is talált. A „Polgár” értekezletét szerint az összes ellenzéki pártokat mélyen elkeserítette az, hogy tagjai közül egyetlen egyet sem jelöltek a választójogi jogról rendelkező törvényjavaslat tárgyalására kiküldendő bizottság tagjai sorába. A magyar

ellenléket, pártkülönbség nélkül, mód felett fölháborította a vele szemben tanúsított melleség. Különösen azért nagy az elkeseredés, mert három olyan politikus, mint *Bánffy Dezső* báró, *Eötvös Károly* és *Vászyáni Vilmos*, akik a vezérő-bizottságnak is tagjai voltak, teljesen figyelmen kívül hagytak. Amint az idézett újság értesül, *Eötvös Károly* és *Vászyáni* föl is vetették már azt a tervet, hogy a magyar ellenléki képviselők a legközelebbi napok egyikén közös értekezletet tartsanak, ahol együttesen beszéljék meg a kormány ellen indítandó éles akció részleteit.

(Az ellenléki tömörülése.)

Ma este nyolc órakor a balpárt értekezletet tartott, amelyen a többi magyar ellenléki képviselők is megjelentek s együttesen megbeszélték azokat a sérelmeket, amelyek a legutóbbi időben a többség részéről az ellenléki működését s eszálta a parlamentarizmust érték. Az értekezlet felkérte *Eötvös Károlyt*, hogy a Ház holnapi ülésén napirend előtt szóvá tegye sérelmeket.

A vita során behatóan tárgyalták azt az eszmét, hogy a bekövetkezendő parlamenti harcokban a magyar ellenléki képviselők egyöntetű működést fejtsenek ki. A terv általános helyesléssel találkozott s a szervezkedés legközelebb megindul.

A vingai családirtás

Eredménytelen nyomozás.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 13.

Egész Temesmegye és Aradmegye csendőrségét és rendőrségét mozgósították, hogy a vingai *Freikoff* család gyilkosait kézre kerithessék. A mi nap nem sok eredményt produkált. A csendőrök szinte emberfölkötti munkát végeztek, de a tetteseknek nem tudtak nyomára akadni.

Ma kiment Vingára a temesvári ügyész és a vizsgálóbíró is, hogy személyesen vezessék a környéken a nyomozást. Ma már megirtuk, hogy eleinte azokra gyanakodtak, akik kedden este vendégségben voltak *Freikoff*éknál. Azt gondolta a csendőrség, hogy ezek a vendégek szécsányi román parasztok voltak, akikkel már hetek előtt alkudozást kezdett *Freikoff* valami földvásárlás ügyében. Ebből a szécsányi románok arra következtethettek, hogy *Freikoff*éknak sok pénzük van. A csendőrség legelsőbben hát ilyen irányban kezdte meg ma a nyomozást. Szécsányban kihallgatta azokat a családokat, akikre a gyanu hárult, azok azonban igazolták azt, hogy a gyilkosság estójén otthon voltak. Így a csendőrök reményvesztetten mentek vissza Szécsányból Vingára és ott kezdték meg a nyomozást, de eredményt nem tudtak elérni.

Az aradi csendőrparancsnoknak a fakerti csendőrpárók azt jelentették ma, hogy az ujszentannai járásban lévő Tövis-egyházán gyanus kóbor cigányokat fedeztek föl, akik minden áron menekülni igyekeztek. A fakerti csendőrség azt hiszi, hogy ezeknek részük van a gyilkosságban és azért nyomozzák is őket.

Ha sikerül elfogni őket, úgy talán helyes nyomra jut a hatóság.

Érdekes, hogy Aradon is fedeztek föl olyan nyomokat, amelyekről arra következtethetni, mintha a gyilkosok itt jártak volna. Egy aradi ismert iparos azt mon-

dotta ma *Green* tb. főkapitánynak, hogy tegnapelőtt egy gyanus alak finom prémás és olyan bundát kínált megvételre, amilyent a jobbmódu bolgárok szoktak hordani. Azt hiszi, hogy az a bunda a *Freikoff*éktól ellopottak egyike. A rendőrség ilyen irányban elrendelte a nyomozást, hogy a gyanus alakot elfoghassa.

A t. Házból.

Kaas Ivor és a zsidók.

Justh Gyulát bekisérlik.

Amikor a Ház folyosója megelénkül és a képviselők csoportokba verődve tárgyalják az aktuális eseményeket, akkor megindultnak mondható a parlamenti élet.

Ma már nyüzsgött a folyosó. Egyik csoportban elégedetlenkedtek a függetlenségi és bizottsági választások miatt, hogy azokba csupa szürke embereket választottak és azokat, kiknek leginkább helyük lett volna ott, kirekesztették.

Nagy csoport képviselő vette körül *Kaas Ivor* bárót, a kitünő publicistát, aki *Kelemen Samuval* vitázott a választói reformról. *Kaas* báró azt állította, hogy az *Andrássy-féle* javaslat a zsidóknak kedvez és 68 olyan kerületet less az országnak ahol a zsidók dominálnak, így bizonyára zsidó képviselőt is fognak választani. Már most, tekintet nélkül a zsidó képviselők pártállására, olyan kérdésekben, mint pl. a tőzsdereform, szolidárisak lesznek és a magyar gazdaközönség érdeke ellen szavaznak. *Kelemen Samu* azt felelte, hogy nem szabad az ilyen kérdéseket felekezeti szempontból felfogni. A zsidó ép olyan felekezet, mint a református, vagy katolikus, maguk a zsidók kívánják leginkább, hogy felekezetnek tekintsék őket, nehogy ilyen félreismerés által kénytelenek legyenek tényleg védekezni és esetleg agresszívnek lenni. A zsidó jó magyar és ez a fő. Később odajött *Andrássy* is és egy tréfával elűtötték a dolgot.

Ma helyezték el *Justh Gyula* képviselőházi elnök szobájában *Vastagh György* remek festményét, amely *Justh*ot ábrázolja, ahogy *Kassán* a honvédszobor leleplezési ünnepélyére megy. Az elnök de i természetén pompás díszmagyar feszül, arcán komolyság látszik. A csoportozatban *Justh* egyik oldalán *Jekelfalussy Lajos* honvédelmi miniszter alakja és *Bolgár Ferenc* honvédelmi államtitkár portréja tűnik fel, míg a háttérben utcarészet látható, drapériával díszítve.

A kép igen kedves hatást tett. Többen nézegették és e közben valaki felfedezte, hogy *Justh* két generális között halad. Tényleg, a Házelnök egyik oldalán *Jekelfalussy*, másik oldalán *Hörck János* kassai hadtestparancsnok megy, mindkettő táborszermagyi uniformisban, középen pedig egy fél lépéssel előbbre halad *Justh*.

— Olybá tetszik a dolog, — szól egy élcelődő honatya a Házelnökhöz, — mintha Mel-tóságodat a két generális bekisérné.

Justh nevetve válaszolta:

— No, erről volt már egyizben szó.

Béla Henrik, a hírlapíróból lett képviselő foglalkozott a kép hatásával és megszólított egy honvédet, aki a menetet nézi. Ez azt a megjegyzést tette, hogy bizonyosan azt ábrázolja a festmény, amint a képviselőházat feloszlatták és katonák viszik az elnököt.

Aki emlékszik a történetekre, tudja, hogy erre nem került sor, sőt ebben az esetben a képviselőházi elnök vezette a generálisokat a kassai honvéd-zobor elé.

Tűz a bányában.

Háromszázötven halott.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, november 13.

Megirtuk, hogy a bányakatasztrófa hazájából, Németországból érkezett ismét a híre egy rettenetes, borzalmas, nagy szerencsétlenségnek. A nagy katasztrófáról, amely szerdán este történt, csütörtök éjjelég kevés távirati értesítés érkezett és a táviratok javarésze is ellentmondott egymásnak, noha csak a tények száraz lerögzítésére szorítkozott valamennyi. Így korántsem domborodhatott ki előttünk a nagy szerencsétlenség a maga rettenetes valóságában.

Ma már azonban meg van állapítva, hogy háromszázötven halottja van a robbanásnak, köztük sok, Tolnamegyéből származó magyar.

A katasztrófáról ma érkezett táviratokat itt adjuk:

Hamból jelentik: A bányászok a szerencsétlenséget az új bányamesternek tulajdonítják, a ki két hónap előtt lépett be a bányatársasághoz és mint bányalégellenőr is működött. A bányászok azt mondják, hogy a bányamester nem volt elég óvatos és körültekintő. Abban a mély tárnában, ahol a szerencsétlenül járt munkások be vannak zárva, már tízennégy nap előtt történt egy kisebb bányarobbanás, melynél három bányász súlyosan megsebesült. Egyike ezeknek még most is munkaképtelen. Ha akkor azonnal megvizsgálták volna a ventilációt, akkor talán meg lehetett volna akadályozni a mai szerencsétlenséget.

Szegszárdról jelentik: A radzotta (Westfalia) bányarobbanás híre nagy megdöbbenést keltett Szegszárdon; mert a bányába Tolnamegyéből toboroztak igen sok munkást, leginkább svábokat. Csaknem minden kéten indult munkásesapat. A múlt héten 34 tolnamegyei sváb munkást vittek oda.

Berlinből jelentik: A bánya belsejéből még mindig ki-icsap a láng. A mentés lehetetlen. A tárnák kapult elzárják az om'adékok. A beomlott tárnákban még hozzávetőleg 250 ember lehet. Minden valószínűség szerint bent pusztultak valamennyien.

Berlinből jelentik: Az égő tárnából eddig 85 halottat hoztak föl.

Újabb táviratok szerint a bánya még egyre ég s egyelőre beláthatatlan, mikor tudják a tűz tovaterjedésének útját állani. Az áldozatok száma újabb megállapítás szerint 350 halott és 30 sebesült. A mentőlegénység megfeszített erővel dolgozik, de semmiféle eredményt sem képes elérni.

Egy *Berlinből* késő éjjel érkezett távirat szerint a bányaszerencsétlenségnek 360 áldozata van. A mentést már teljesen feladták. A bánya előtt szivettépjő jelene-tek játszódnak le, amint egész családok keresik nagy kétségbeesés közepette hozzátartozóikat.

AZ ARADI KÖZLÖNY TELEFONSZÁMAI:

Szerkesztőség — — — — 357
Kiadóhivatal és hirdetési osztály 151.

Zajos városatya-jelölés a harmadik kerületben.

Két hivatalos jelölt.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, november 13

A Tenczlinger Károly lemondásával megüresedett városi törvényhatósági bizottsági tagságra ma volt a jelölés a harmadik választókerületben. E kerület jelölőgyűlései már évek óta a legzajosabb hangulatban szoktak lefolyni s a mostani jelölésnél sem maradtak el a szenvedélyek izgalmasabb megnyilvánulásai. A függetlenségi pártnak úgy kerületi, mint központi elnöksége Varjassy Lajos dr. kereskedelmi és iparkamarai titkár mellett foglalt állást, de mivel a gyűlésen megjelentek nagy részének hangulata Szabó József építőmester mellett is megnyilvánult, az elnökség úgy Varjassy dr.-t, mint Szabót hivatalos jelöltnek mondotta ki.

E jelölőgyűlésről, mely után előreláthatólag erős küzdelem lesz a két párt között, itt következik tudósításunk:

A harmadik kerületi függetlenségi párt ma este 8 órakor városatya-jelölés értekezletet tartott a „Mókus” vendéglőben, melynek tágas helyiségét az alkalomból teljesen megtöltötte a kerületi polgárság.

Szalai Arnold dr. bejelentette, hogy Tenczlinger Károly városi ispánna történt kinevezése folytán lemondott törvényhatósági bizottsági tagságáról, minél fogva a kerületi elnökség a megüresedett helyre való jelölés végén értekezletre hívta össze a párt tagjait. Kéri a polgárságot, hogy magához és az akkori méltóságához képes higgadtan viselkedjék, a maga részéről kijelenti, hogy mint eddig, úgy ezután is a polgárság akaratát fogja érvényre juttatni.

Az elnök a szavai után nagy zajban a jelöltek nevét kezdték hangostani. Különösen hangosan foglaltak állást Szabó József mellett. Bothmüller Ferenc ajánlotta őt jelöltül, hangoztatva, hogy a harmadik kerületi legjobban egy kerületbeli polgár képviselheti.

A nagy éljenzés lecsillapulása után Figus Albert szólalt fel.

— Rossz szolgálatot tessnek — ugymond — Szabónak azok, akik nem őrzik meg higgadságukat és megbontják a polgárság békejét.

Figus szavait a nagy zajban sokan úgy értették, mintha ő azt mondta volna, hogy a polgárságnak rossz szolgálatot tessnek, akik Szabót jelölik. E félreértés következtében még nagyobb zaj keletkezett. Szalai Arnold és a szintén jelen volt Müller Károly képviselő higgadságra szólították fel a polgárokat, mire Figus befejezhette beszédét. A polgárságnak — ugymond — azt kell nézni, hogyha ő mandátumot ad valakinek, azért kapjon is valamit. Varjassy Lajos dr.-t ajánlja.

Az elnök a nagy zajra való tekintettel már határozatként akarta kimondani, hogy a párt a polgárok szabad akaratára bissa az állásfoglalást, azonban különösen a Szabó-párt hangosan kívánta, hogy hivatalosan állítsanak jelöltet. A heves vitaközécsben felszólt Szabó József is, kijelentve, hogyha a polgárság választása rá esik, mindig és mindenütt a kerület érdekeit fogja védelmezni. Vagy egy fél óra eltelt zajongásban, a jelöltek neveinek éljenzésével és abszurgolásával. A béke érdekében ismételt felszólt Müller Károly is.

Mikor nagynehézsen helyreállott a rend, Szalai elnök határozatként kimondotta, hogy

eleget téve a polgárság kívánságának, Szabó Józsefet és Varjassy Lajos dr.-t mondja ki a kerület hivatalos jelöltjeinek.

As elnöki kijelentés után még jó sokáig tartott a két párt zajongó vitája, míg végre lassanként oszlani kezdett a gyűlés.

Elítelt román papok.

Az aradmegyei iskolák feliratának ügye.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, november 13

E hónap elején irtunk azokról a tömeges elítélésokről, melyekkel a nagyhalmági főszolgabírószág sújtott tíz járásbeli román görögkeleti lelkészt. A meglehetősen magas pénzbüntetésre szóló elítélés azért történt, mert a román lelkészek, akik egyben az iskolaszék elnökei is, nem tették fel az iskolákra azt a feliratot, melyet az Apponyi-féle népoktatási törvény és az erre támaszkodó miniszteri rendelet értelmében Aradmegye közigazgatási bizottsága az iskolafenntartóktól megkivánt. Schauer Gábor dr. nagyhalmági szolgabíró a múlt hónap végén tartott tárgyaláson hozta meg ezt az ítéletet. Az elítéltek, köztük Lázár Korcél nagyhalmági esperes is, azzal védekeztek, hogy az aradi görögkeleti román szentszéktől kapták azt az utasítást, hogy addig ne tűzék ki a magyar és román nyelvű feliratokat, amíg a szentszék, amely ez ügyben a kultuszminiszterhez fordult, nem értesíti őket. A szolgabírószág ezt a védekezést nem akceptálta és a lelkészeket 300—200 koronára ítélte.

Ez első tárgyalásra beidézett lelkészek közül neten: Popesku Miklós a luogsuri, Szirbán János a bodesdi, Szivika Miklós a vidrai, Lenka Arzéne a lázari, Szivika Péter a magyicsai, Farkas János a plekucui és Harducz Pál a talácsi iskolaszék elnöke nem jelentek meg a tárgyaláson és ezért ezeknek ügyét ma délelőtt tárgyalta Schauer dr. szolgabíró. A lelkészek szintén a szentszék utasításával védekeztek, ezt azonban a szolgabírószág nem vette figyelembe, miután a szentszék utasítása a törvényes miniszteri rendelettel ellentézetben és a hét lelkészt 200 korona pénzbüntetésre, átváltoztatható tíz napi elzárásra ítélte.

A lelkészek, valamint a multkor elítelt tíz lelkész is, megfelebeztek az ítéletet Aradmegye alispánjához, akihez nem-sokára felkerülnek az ügy iratai. Az elítelt papok között nagy az elkeseredés és tartanak attól, hogy ha felebbezésük nem jár eredménnyel, eítélésüknek súlyosabb következményei is lesznek.

Ugyancsak mára volt kitűzve a borossebesi járás lelkészeinek ügye is. Itt is vagy tizenöt pap ellen indított a főszolgabírószág eljárást a feliratok ki nem függesztése miatt. Ezt az eljárást azonban ma beszüntették, mert a lelkészek most már kitűzték az iskolákra a kivánt feliratokat.

A Ház munkaprogramja. Budapesti tudósítónk jelenti: A képviselőház helnap ülést tart, amelyen a főváros fejlesztéséről szóló törvényjavaslatot tárgyalja. A Ház szerdán kezd a költségvetés tárgyalását. A budget vita már kezdettől fogva a sürgősségi szakasz érvénye alatt fog állani. Egyelőre a Házban nyolc óras üléseket fognak tartani.

Tömeges váltóhamisítás.

Jenny töredelmes vallomást tett.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítője —

Arad, november 13

Lapunk mai számában megírtuk, hogy két fővárosi fiatal ember, Jenny József hivatalnok és László Géza tanító együtt egész sereg váltót hamisítottak s ilyen módon rengeteg pénzt szereztek.

A hamisítások — mint fővárosi tudósítónk jelenti — csak László Géza halála után derültek ki. Jennyt tegnap a rendőrségen letartóztatták.

Jenny a mai délelőtti kihallgatása alkalmával töredelmes vallomást tett. E mondotta, hogy a váltómanipulációkat 7—8 évvel ezelőtt kezdték. Lászlónak akkor pénzre volt szüksége és az első váltókon, melyet a Rákospalotai takarékpénztárnál, ahol László már akkor felügyelő bizottsági tag volt, helyeztek el, mint elfogadó Kiss Ernő és Nosztopy Aladár szerepeltek. Ezek kis összegű váltók voltak és az aláírások nem voltak hamisítva.

Az első hamis váltó Jenny atyjának aláírásával került a takarékpénztárba. László biztositotta Jennyt, hogy értesítés nem megy az elfogadó címére és a váltó lejáratkor rendezve lesz. A rendezés ebben és a következő esetekben is mindig prolongáció volt.

Az üzleti részt állandóan László végezte, míg a hamisításokat az összes esetekben Jenny követte el.

Mikor Jenny megnősült, a felesége nevét hamisította rá több váltóra, majd pedig összes rokonainak nevét. Azután László rokonai kerültek sorra.

Akkor már László több pénzbüntetést talált, akiknek pénzét nagy kamatra helyezte el (saját magánit) és hamisított váltókat adott nekik.

Igy Berger Lajos dr. rákospalotai orvos pénzével dolgozott, akit ilyen módon 28.500 korona, a Rákospalotai takarékpénztárt 7000 korona, Fides Ármán gyógyszerészt 100.000 korona erejéig károsította meg.

Megkárosította a Rákospalotai korona-szövetkezetet és a Rákospalotai központi takarékpénztárt is, valamint sok magán felet, többeké. 20.000—20.000 korona erejéig.

László egyes lejárt váltókat kifizetett, vagy újabban hamisított váltókkal fedezett. Jenny nem is ismerte azokat az embereket, akiknek nevét a váltókra hamisította. László diktálta neki a neveket és ő ráírta.

Emlékezetből Jenny elmondotta, hogy a következők nevére hamisított váltókat: Ujváry Károly színhész, Fodor Oszkár igazgató, Csille Béla, Kovács Ferenc, Papp Tibor, Korn Rezső, Szűcs Béla, Schwarcz Kálmán, Demidovics Elemér, Alföldi Aladár, Valtakits István, Manóffy Gyula, Fülöp Béla, Bartos Elek, Kocsis Tamás, Hoffmann Rezső, Csorba Alajos, Horváth István, Olczák Károly, Kiss Macó, Henselbach Béla, Belli Lajos, Holup Elek, Auer Béla, Ungár Vilmos dr., Sücs Béla, Pachner Pál, Kovács Alajos, Kerekes Károly, Spitzer Béla, Kerény Géza, Illek Aladár, Harezegh Jenő, Capeller Rezső, Lefkovits Elek, Wittek János, Szentos Odön és még sokak nevére, akikre már nem emlékszik.

O a pénzt csak azon váltók után kapta meg, amelyekben mint elfogadó szerepelt. Összesen allg 500 koronát kapott, míg a többi hamisítások után havonként 2—300 koronát kapott Lászlótól.

László arra számított, hogy megvásárolják a Rákospalotai Központi Takarékpénztár vezér-

igazgatójának, ami meg is történt volna, ha hirtelen meg nem hal.

László a múlt héten halt meg Rákospalotán. Az orvosok halála okánál szívvelhűdést állapítottak meg. Temetése nagy pompával ment végbe a gróf Károlyi kórház halottasházából. A temetésen majdnem egész Rákospalota résztvett, a község díszsír helyét adott az elhunytak és gyűjtést indítottak a sírmlékére. László nagy becsülésnek örvendett Rákospalotán, a rákospalotai község kossoruján és a felírás díszlett: „A megszilárdult jellemnek.”

A megszilárdult jellem, amikor látta, hogy tovább nem folytathatja üzemelt, minden valószínűség szerint öngyilkossá lett és ennek megállapítása végett hullását valószínűleg ez a málni fogják.

A vizsgálatot vezető Sándor László dr. rendőrkapitány ma délelőtt kiment a VII. kerületi eljárásihoz, hogy Jenny hivatalában házkutatást tartson. Majd László Géza rákospalotai lakásán is házkutatást tartott és kilószámra foglaltak le hamis váltókat.

Érdekes, hogy a károsultak nagy része nem tett és nem is tesz feljelentést, a kezükbe került hamis váltók nagy részét megsemmisítették, csak nevük forgalomba ne kerüljön.

Letartóztatott hamisjátékos.

Elfogták a lidói fosztogatókat.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, november 13.

Rendkívül érdekes körülmények között tartóztatott le a fővárosi rendőrség egy nagystilű szélhámost, aki évek óta hamis kártyázásból és zsebtolvajlásból élt. A jó fogás tisztára a véletlennek köszönhető, amely már nem egy esetben hozott szerencsét a rendőrségnek.

A letartóztatott hamisjátékos Schaffer Gyulának hívják s ötven éves, és időből azonban nem egy esztendő: től őt az ország különböző börtöneiben. Schaffert most is kereste a rendőrség, legutóbb elküldött üzemeltető, de nem tudott a nyomára akadni. Ma délelőtt Schaffer ott őrlődött a hold nival postatakarékpénztár kifizetési osztálya körül, várva a kedvező alkalmat a lopásra.

Éppen ekkor tűnt el Tóth József kereskedősegéd zsebéből öt darab százkoronás bankjegy. A fiatalember lármát csapott, rendőrt hívott s ez bekísért a főkapitányságra egy öregebb és egy fiatalembert, akik a kereskedősegéd mellett állottak. A fiatalember igazolta személyazonosságát, hogy egy nagykereskedő cég megmozdítja, mire őt nyomban szabadon bocsátották, az idősebb emberről azonban kiderült, hogy Schaffer Gyulának hívják s többszörösen büntetett hamiskártyás és zsebtolvaj.

Schaffer kihallgatása során elmondta, hogy a Nádor szállóban bérelt szobát egy cimborájával, Vadas Károlyival, aki Szolnokon csatlakozott hozzá. Két detektív nyomban elment a szállóba s ott ráakadt Vadasra, ez azonban, míg a detektívek a szobát átkutatták, megugrott. Podgyássát felbontották s több levélből megállapították, hogy Vadast igazi nevén Varga Istvánnak hívják, nagyváradi születésű hamiskártyás. Ő is szokásos volt, akik Velencében Kádár Géza és barátjai társaságában hamis kártyajátékokkal kifosztották Rietzing Edes oroz főhadnagyt.

A mai nap folyamán egyébként a budapesti német főkonzulátus is feljelentést tett a rendőrfőkapitányságon, hogy Kádár és társai Abbázában kifosztották Tanashasi Japán szász mautsu német földbirtokost. A nyomozást ez irányban a legszelésebb mederben kiterjesztették.

Uray báró ártatlan.

Az ügyészség megszüntette az eljárást.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, november 13

A múlt év telén országszerte nagy feltűnést keltett az a hír, hogy Uray Bálint báró, az ismert nevű magyar mágnás hamis adóívek alapján jutott be a főrendiház tagjai sorába. Az ügyészség akkor a báró ellen is megindította a vizsgálatot, most azonban kiderült, hogy Uray báró teljességgel ártatlan az okmányok meghamisításában s az ügyészség az eljárást elene megszüntette.

A nagyszabású bűnyűben történt fordulatot fővárosi tudósítónk ezeket jelenti:

A budapesti ügyészség vezetője, Selley Barnabás dr. főügyész helyettes ma végzésben értesítette Uray Bálint bárót, hogy a közokirathamisítás vádját vele szemben elejtette. Az eljárás során ugyanis határozottan megállapították, hogy Uraynak az okmányhamisításban semmiféle szerepe nem volt és felül áll minden gyanúsításon. Az ügyészség külön kiemeli, hogy a báró feljelentése nélkül soha sem derült volna ki a bűncselekmény, amely egyedül Csörge Zoltán beregsurányi községi jegyzőt terheli. Uray kezdeményezésére indult meg a vizsgálat, amelynek összes adatait ő maga szolgáltatotta. Így kiderült, hogy Uray mit sem értett a dologhoz és a cenzusos főrendiházi tagok sorába leendő felvétele céljából a szükséges okiratok beszerzését Csörge jegyzőre bízta.

Csörge hozzá is látott az okmányok beszerzéséhez és egy ízben azt jelentette a bárónak, hogy az együttes adója nem haladja meg az ötezer koronát, holott legalább hatezer korona egyenes adót kell kimutatni, hogy felvegyék a főrendek közé. A báró akkor megbízta a jegyzőt, hogy a kiskorú gyermekei nevén álló birtokok adólevelét is szerezzze be s így azután Uray adója elérte a főrendiházi tagsághoz megkívántató adócenzust.

A báró nem volt kíváncsi, miképpen mutatta ki Csörge az ő adóját és a neki beküldött okmányokat át sem vizsgálta. Később Uray bárónak heves összetűzése volt a jegyzővel, aki egy levelében a többek között ezt írta:

— Őa nem is tudja, milyen szivességet tettem Önnek. Ha akarom, az Ön főrendiházi tagsága fuccs!

A báró csak ezután nézte át az iratokat és meglepetve látta, hogy hamisítás történt bennök. Ezután nyomban megtette a feljelentést.

Érdekes, hogy a vizsgálat során az is beigazolást nyert, hogy Uray báró adója jóval felülhaladja a hatezer koronát, tehát nem is volt szükség az adóívek meghamisítására, mert a bárót a főrendiházi tagság kétségtelenül megilleti.

IRODALOM ÉS MŰVESZET.

A színház műsora:

Szombat: Csókkirály, operett. (B. bérlet.)

A csókkirály.

(Regényes dalljáték 3 felvonásban. Szövegét írta: Orbán Dezso. Zenéjét szerzette: Stojanovits Jenő. Bemutató előadás.)

A sok unalmas, vérszegény operett után egy kedves zenéjű, eredeti meséjű operettet láttunk. Az utolsó évek magyar dalmű termelése érleli visszaesést mutat, mintha Kontival kihalt volna a magyar operettirodalom. Stojanovits Jenő, a Csókkirály zeneszerzője nagy példák után indulva, komolyabb sikerre pályázott és igazán értékes zenével látta el a kedves meséjű operettet. Az első és második felvonás duettje, melyet Yvette és Miska énekel, érdekes kompozíciók, melyek az aradi bemutatón is elragadtatták a közönséget. Szóval sikerrel számolhatunk be, amit annyi balsikerű operett után szinte jól esik konstatálni. A nagy siker egyaránt szól a kedves darabnak és a pompás előadásnak. Régen láttunk ilyen gördülő, kifogástalan előadásban operettet. Kállay József, Fausan Miska szerepében elragadóan kedves, temperamentumos volt. Klüföndön volt disponálva, ami ugy játékan, mint éneken megélt. A közönség valóságban ünnepelte. Kiváló alakítása mellett pazar toaletttel is feltűnést keltettek. Wlaschk Vilma adta a főúri szerepet, Yvettet. A klüfönd művész, gyönyörű énekeivel valóságban elbűvölte a közönséget. Kállayval énekel duettjét az első és második felvonásban megismételhetők. Kisebb szerep jutott Zalay Margitnak, aki mint mindig, diszkrét, finom játékaival tejszett a közönségnek. Várnay, Leövey, Ladislav és Polgár pompás alakításukkal járultak a sikerhez. Nagyon tejszett a közönségnek a második felvonás csóktánc, melyet megismételtek és nem győzték ismételtetni Leövey kuplét a harmadik felvonásban. A második felvonás valóságos gyöngye az operettirodalomnak és ezért magáért érdemes többször is megnézni a Csókkirályt.

A rendezés gondos és sikerült volt, azonban a rendező figyelmét felhívjuk néhány szereplési és feltűnési vágyban szenvedő kórlistánóra, akik az utolsó sorokból folyton az előtérbe kíváncskoznak. — „Vissza nekik!”

H. G.

Pick Steiner.

(Egy aradi származású hegedűművészről.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 13

Nagy Aradról kilindult művész-karriernek nagyságában, teljességében lesz alkalma a közönség zeneértőinek gyönyörködni. Pick Steiner Soma, a bécsi első hangverseny-társulat vezető karmestere, a nagy hírű hegedűművész újra föl lép Aradon, abban a városban, a hová az ifjkor emlékei és első művészleckéinek emléke kötik.

Pick Steiner Soma Gyulafehérvárott született, de szüleivel már hat éves korában Aradra került. Itt az első hegedű-órát a tisztes öreg Aradi Zenedében kapta, a hol tanárai Hendl és a nemrég meghalt Ubl voltak. Iskoláinak elvégzése után az országos zeneakadémia hallgatója lett s Budapesten megszerezte a zenetanári diplomát. Ezt követően Berlinbe ment s ott Joachimnak, a nagy mesternek egyik legkedvesebb tanítványa lett. Tíz évet töltött Joachim oldalán, majd Bécsbe hívták meg császárváros zenei életének egyik legtekintélyesebb állásába, amelyet el is foglalt. Azóta többször volt Magyarországon hangverseny-közvetlen, hogy zenei fejlődés-

ről számot adjon. Aradon két év előtt tartott utó jára hangversenyt, egy másik, nem kevésbé tehetséges aradi művészek: Vas Sándornak társaságában. A jeles hegedűművészt, amint azt itt sokan tudják, rokon szálak is kötik ide: a fivére Pick Ernő aradi női divat-árkereskedőnek.

Mostani hangversenyközönlője, amelynek során Aradon is föllép, az értékes, nagy sikerek láncát jelenti. Budapesti hangversenyét a fővárosi zenekritika osztatlan elismeréssel fogadta. A *Pesti Hírlap* azt írja: „Pick Steiner ma már számottevő művész, még pedig a javából; meglepő színes tónusa, előadása egyaránt figyelmet kelt. Teljesen rászolgált a szépségű hallgatóság teljes elismerésére.” *Nagyváradon, Kassán*, ahol eddig föllépett, a sajtó lelkes, az ünnepelés színével bíró sikerről ad számot, amelyet Aradon bizonyára melegebbé fog tenni, hogy Pick Steiner Somában nemcsak a művészt, hanem a földit, az ismerőst köszöntik a hangverseny-dobogón.

* *Almanach* 1909 re. *Mikszáth Kálmán Almanach*-ja ma már két évtizedes. Az olvasó közönség minden esztendőben szinte türelmetlenül várja a téli könyvpiac e pontosan megjelenő vendégét, amelyik nagy kritikai körültekintéssel gondoskodik legnemesebb szórakozásáról. Ez a körültekintés pedig abban áll, hogy a mai magyar irodalomnak valamennyi jelese önmagához méltó munkával van képviselve ebben az évkönyvben. Különböző irodalmi irányokat képviselő, különböző hangokat megütő, de belső értékben egyívő tartozók és törekvésben egy uton haladó írók kerülnek itt össze, hogy nemcsak szórakozásban gyönyörködtessek azokat, akik az *Almanach*nak már régi hívei és akik minden esztendőben türelmetlenül várják ennek az értékes kötetnek megjelenését, hogy azt megvegyék és elolvassák utolsó soráig. Ez pedig a könyv szokatlan olcsósága mellett igen könnyű szerrel elérhető, mert hiszen az igen szép vaskos kötet ára csak 2 korona.

Az idei kötetben a következő magyar írók írtak egy-egy novellát: Szikra, Lovik Károly, Hevesi József, Ambrus Zoltán, Farkas Pál, Scossa Dezső, Gárdonyi Géza, Krúdy Gyula, Zöldi Márton, Vértessy Gyula, Pekár Gyula, Rákosi Viktor, Lőrinczy György, Herczeg Ferenc, Bársony István, Mikszáth Kálmán, Bródy Sándor.

Tárcarovatunkban Mikszáth Kálmán pompás előszavát közöljük mutatóul.

* A Kölcsey egyesület felolvasása a város házában 5 órakor kezdődik. Műsora: 1. Megnyitó beszéd. Elmondja: *Krenner Miklós* dr. 2. Gondolatok egy könyvről és az írójáról. Elmondja: *Szöllősi István*. 3. A zeneszerzés titkaiból. Irta és felolvassa: *Zerkovits Rudolf*. A felolvasó zeneszerzők műveiből zongorán fogja bemutatni a zenei stílusokat. Saját szerzeményeitől bemutatja *Lenau*: „Rosenmund” szövegére írt dalát és *Seabolska Mihály*: „A grand caféban” szövegére szerzett dalát. E kettőt *Wlassák Vilma* színművész fogja énekelni. 4. Aradmegyei népdal. Irta és felolvassa: *Somogyi Gyula* dr. Jegyek a könyvkereskedésekben és a felolvasás előtt a pénztárnál kaphatók. Az egyesület tagjai igazolványukat délután 3—4-ig a könyvtárhelyiségben vehetik át.

* *Léghajóverseny*. Most, mikor az egész világ érdeklődése a repülőgép és kormányozható léghajók felé fordul, kétszeresen érdekes a Gordon Bennett díjért folytatott léghajóverseny, melyet október 10—12-én a német császár és a trónörökös jelenlétében tartottak meg. Az *Uránia* színház nagyszerű mozgóképben mutatja be az előkészületek és felszállás idejében a versenyző léghajókat. Láthatók az óriási gömbök nemzetek zászlóival, amint felszállás előtt néltőségösen hők pölyögnek a levegőben. Majd a versenyzők elhelyezkedése a korábban nyújt érdekes és szokatlan látványt. Pár pillanatot és egymásután emelkednek a magasba az óriási léghajók, melyeket veszedelmes merse utjukon ezernyi népiömeg kendőlobogtatása kíséri. A páratlan látvány egyike a legszebbeknek és legizgalmasabbaknak. Az *Uránia* színház

mostani műsora csupa nagyszerű látványosság-ból van összeállítva. Itt említhetjük meg, hogy az *Uránia* színház előadásai november 16-tól, hét-főtől kezdve délután öt órakor kezdődnek.

* *Bihari Sándor* hagyatéka. *Bihari Sándor* nak a hagyatékából rendezett kollektív kiállítást nagy érdeklődéssel látogatja a közönség, amelyet a nagy művész világírón kívül a művész magyar volta, festményeinek kiválósága, karaktere és hagyatékának értéke is vonz. A gyönyörű kiállítás egész napon át díjtalanul tekinthető meg *Weiss Leó* könyv- és zeneműkereskedő-cég szalonjában.

Szerencsétlenség a bokszegei jegyzői lakban.

Ifju Schwégel Lajos öngyilkos?

— Az *Aradi Közlöny* tudósítójától —

Arad, november 13.

Megrendítő szerencsétlenség hírére jelent nekünk a késő esti órákban bokszegei tudósítónk. Egy nagy reménységre jogosító fiatal élet van kihalóban, mikor e sorokat írjuk. Vármegyeszerte ismert uricsaládnak tragikus gyászát jelenti az a katasztrófa, mely ma *Schwéger Lajos* házába költözött. A bokszegei jegyzői lakban haldoklik a család személfénye, a kiváló tehetségű fiú, körülveve övéinek aggódó fájdalmától.

A fiatal joghallgató, eddig ki nem derített módon oly súlyos sérülést szenvedett, hogy halála minden pillanatban várható.

A megrendítő esetről a következőket jelenti tudósítónk:

Este hét óra után óriási dördülés zavarta meg *Schwégel Lajos* bokszegei jegyzőt irodahelyiségében, ahol segédjével dolgozott.

Epen az irodából akart kirohanni a jegyző, mikor felesége rohant be, kezét lördelve, hangos zokogással:

— Lajos rögtön meghal — kiáltotta szivettépő hargon a fájdalomtól sujtott anya — siessetek azonnal orvosért.

Mindketten az iroda mellett lévő ebédlő szobába siettek, ahol vérbe borulva találták fiukat, ifju *Schwégel Lajos* joghallgatót. Eszméletét veszítve feküdt a pamlagon, balkarja a földre lógott s a pamlag mellett hevert egy még füstölő, hat lövetű revolver, melyből egy golyó hiányzott. A kétségbeesett szülők fiukat azonnal levetkőztették, ágyba fektették és a segédjegyzőt küldötték Borosjenőre orvosokért.

Kaldi Gyula dr. és *Csillag Ignác* borosjenői orvosok mentek át Bokszege, hogy az első orvosi segélyt nyújtsák. Megvizsgálták a sebet s azt konstatálták, hogy a golyó a bal mellen át furódott be s magával vitt ruhafoszványokat is a löcsatornába. A golyó mélyen hatolt be s nemes testrészeket is sértett. Az orvosok a sebesült állapotát oly súlyosnak találták, hogy életben maradásához nem adtak reményt.

Ifju Schwégel Lajos, a ki IV-ed éves joghallgató, szülei házában készült szigorlatra. Rendkívül szorgalmas és nagytehetségű ifjunak ismerik, aki rendkívül szolid életmódot folytatott. Ma délután is könyvei mellett töltötte idejét. Este felé abba hagyta a tanulást s édes atyja egy régi forgó pisztolyát vette elő, hogy megtisztítsa. Az ebédlőben lévő pamlagra ült s

mikor hozzákezdett a fegyver szétszedéséhez, a ravaszt véletlenül meghúzta, a fegyver elsült s a golyó a fiatal ember bal mellébe hatolt.

Egy másik verzió szerint nincs kizárva, hogy a joghallgató öngyilkosságot követett el. Szótalan természetű, magába zárkózott ember lévén, soha sem árult el olyas valmit, a miből életuntságra lehetne következtetni, de, mint tudósítónk jelenti, az ifju Schwégel hónapok előtt egy jó barátja előtt úgy nyilatkozott, hogy időközönként elfásul, elveszti kedvét, nehezére esik a tanulás és ha társaságot keres fel, akkor onnan, néhány pernyi beszélgetés után szöknie kell. Maga sem tud számot adni arról a változásról, a mely vele történt.

Ez a verzió természetesen ellenőrizhetetlen, mert a szerencsétlen fiatal ember hozzátartozóival beszélni nem állott módunkban.

VESZÉLYBEN

a vasárnapi borotválkozás.

Aradi fodrászsegédek mozgalma. — Gyűlés a Baross-kávéházban.

— Az *Aradi Közlöny* tudósítójától —

Arad, november 13.

TI aradi disszidentmanók, kik a szombat éjszakai lümpolás fáradalmait rendszerint vasárnap délelőtti szokások kipihanni az édes mit semtevés puha karjai között, nem gondolják, milyen nagy veszedelem fenyeget benneteket, helyesebben sörtés, szuros állatokat. A lump ifju vasárnap délelőtti tizenegy óra 35 perckor azzal a gondolattal ugrik ki az ágyból:

— Husz perc alatt fölülközlödöm, öt perc alatt pedig eljutok a borbélyhoz és délután a kávéházban olyan sima lesz a blattom, hogy az összes biliárdgolyók elsáppadnak, ha megjelenelek.

Vannak azonban ennél sokkal kényelmesebb karakterek is. Sokan vannak, akik vasárnap reggel nyolc órakor elűzönnék az udvari borbélyukhoz:

— Délután három órakor a segéd jöjjön el hozzám. Borotválkozni akarok.

És a szegény borbélysegédnek, aki egész héten a műhely négy fala közé van zárva, vasárnap délután föl kell keresni X. urat, habár ő sokkal jobban szeretne volna fölkeresni a drága cicáját. Ámde földolog a kötelesség, amit teljesíteni kell még akkor is, ha beléskad a borbély sziv.

Igy volt ez eddig. Esután azonban nem marad így. — mondják a fodrász segéd urak. Mert az még se járja, hogy amikor minden ipari alkalmazottnak szabad a vasárnap délelőtti, ők akkor is robotoljanak, helyesebben habozzanak.

Országsszerető megindult az akció arra, hogy a borbélysegédek megkapják a vasárnapi munkaszünetet.

A napokban küldöttséget is menesztettek a kereskedelmi minisztériumba, kérve mozgalmaik támogatását. *Aradról Frei Gáspárt* bizták meg, hogy képviselje az itteni szaktársak érdekeit. A küldöttség *Kossuth Ferencet* nem találta hivatalában s így *Szabó József* államtitkárt kérték meg, hasson oda, hogy a fodrászsegédeknek is meglegyen a vasárnap délelőttiük.

Az államtitkár biztató szavakkal bocsátotta el a küldöttséget, amelyben *negyven vidéki* város volt képviselve.

Most már, hogy a kereskedelmi kormány részéről is kaptak némi biztatást, nagyobb erővel szervezkednek a segédek.

Az aradiak ma este a Weltzer János-utcában lévő Baross kávéházban gyűlést tartottak, amelyen Frel beszámolt kiküldetésének eredményéről. Általános helyesléssel találkozott az a kijelentése, hogy a borbélysegédek addig nem nyughatnak, amíg a vasárnapi munkásszünetet részben, vagy teljesen meg nem kapják, esetleg a napi záróra rendezésével is megelégszenek. A gyűlésen még egy önképzőkör létesítésével is foglalkoztak.

Amint látni méltóztatik, nagyon komoly veszély fenyegeti a dzsentimanokat. Vasárnap délelőtt szabadok lesznek a fedrások s hogy ezt elérhessék, abban a harcban ök — nem haboznak.

HIREK.

— Időjárás. A meteorológiai intézet jelentése szerint a hó 14-én az időjárás: enyhe, elvélve esapadék.

— Az osztrák kormányválság. Bécsből távkratozzák: A *Fremdenblatt* mai számában a *Bienerth* báró által sugalmazott ultimátum nem tett hatást. A máris keletkezéskor félben levő ellenzéki párt tagjai azt mondják, hogy lehetséges volna parlamentáris alapon *Blenerth* nélkül is kabinetet alakítani. *Blenerth* missziója valószínűleg kudarcot fog vallani. Parlamentáris körökben általában a felfogás, hogy a jelen viszonyok között koalíciós kabinet megalakítása teljesen ki van zárva.

— A kínai császár nagybeteg. Pekingből jelentik: Közhírt szerint a császár súlyosan beteg. Eről szűnőben vannak. A lakosság körében oly hírek is vannak elterjedve, amelyek szerint a császár halott. Ifjabb fivérét a palotába vitték. A császár tíz év óta idült vese-gyulladásban szenved, amihez mostanában egyéb bajok járultak.

— Meghívás. A IV. kerületi függetlenségi és 48-as párti választópolgárokat tisztelettel meghívjuk a f. hó 14-én (szombaton) este 8 órakor az Ungureán-féle vendéglőben és folyó hó 15-én (vasárnap) délután 5 órakor Gájban, a Resik féle vendéglőben megtartandó értekezletre. Az értekezlet tárgya: két törvényhatósági bizottsági tag kijelölése. *Mittner* József elnök, *Tenner* Alfréd Pál, alelnök.

— Megszökött ügyvéd. Nagyváradról távkratozzák: Néhány nappal ezelőtt eltűnt Nagyváradról egy nagy vagyonu, előkelő ügyvéd, *Barta* Dezső dr., aki csak pár hónappal ezelőtt nősült. A lapok azt írták róla, hogy megszökött, az ügyvéd családja azonban nyilatkozatot adott ki, hogy *Barta* dr. nem tűnt el, hanem néhány napra a fővárosba utazott. Most azonban már kétségtelen, hogy az ügyvéd tekintélyes vagyonát és felesége nagy hozományát szerencsétlenül tőzsdéi spekulációk következtében elvesztette, sőt: óriási adósságokba keveredett s nem tér vissza többé Nagyváradra. *Barta* híre szerint Amerika felé vette útját.

— Házkutatás a Tribunánál a balkáni zavarok miatt. Az aradi rendőrség ma házkutatást tartott a *Tribuna* szerkesztőségében és nyomdájában. A házkutatás oka a *Tribuna* egyik nemrég számban megjelent távirat volt. E távirat a *belgrádi* egyetemi hallgatók küldték a ukaresti egyetemi ifjúsághoz, amely tudvalegyen egy nagygyűlésen tüntetett a szerbek mellett és az osztrák magyar monarchia ellen. A táviratban a szerbek örömeiket fejezik ki, hogy a románok tüntettek a közös ellenség, a

monarchia ellen, mely — mondja a sürgöny — épúgy elnyomja az erdélyi románokat, mint Bosznia—Hercegovina lakosait. Ezt a táviratot egy bécsi lapból vette át a *Tribuna* és azt a „balkáni bonyodalom” című cikkében közölte. Az aradi ügyészség uatására a rendőrség ma délután házkutatást tartott a cikk kézírata után, melyet azonban nem találtak meg.

— Temetés. Ma délután három órakor temették el a fiatalon elhunyt *Szász* Magdát az aradi urfőhadalom meleg és nagy részvétele mellett. A koporsót a katolikus egyház szereltetése szerint *Lakatos* Ottó minorita rendfőnök szentelte be. A mélyen sujtott családot igen sokan keresték fel részvétnyilatkozatokkal.

— Szerencsétlenül járt tanuló. *Vujta* Sándor gimnáziumi tanuló ma délután szűrel a kásán főbort puskával játszott. A fegyver elszűlt a fiu kezében s a golyó balmellébe fűródött. Súlyos sebesülést okozott a lövés, de nemesebb testrészt nem sértett.

— Egy festőművész felesége eltűnt. Budapestről jelentik: A rendőrségen feljelentést tettek, hogy *Pályá* Celesztinné született *Winkler* Etelka, 28 éves, festőművész neje, férjének *Ujpest* (Tavaszerdő utca 18. szám a.) lakásáról eltávozott és azóta eltűnt. Bírta magával két leánygyermekét is, a 3 $\frac{1}{2}$ éves *Erzsikét* és az öt és fél éves *Edithet*. Férje tudakozódott az asszony rokonságánál, vajjon azokhoz ment-e, de *Pályá* Celesztinnéről ezek nem kaptak hírt. A rendőrség most keresi az eltűnt asszonyt.

— A vízmű adója. A tanács ma rendkívüli ülést tartott. A vízművek sárgondnoka, *Szathmáry* Károly ugyanis kérdést intézett a tanácshoz, vajjon fizesse-e a vízmű adóját? Mint megírtuk, az adóügyi osztályban nem tudták megállapítani, mire rovatodó ki az adó. A tanács ma úgy döntött, hogy a kérdés eldöntése nem az ő hatáskörébe tartozik. A sárgondnok egy újabb kérelemmel aziránt fordul a tanácshoz, hogy a részvénytársaság nevére eddig elkönyvelt adót az ő nevére írják.

— Az asszony miatt. A tonkai járásban levő *Hosszúszó* községben tegnap véres gyilkossági kisérlet történt. A község egyik jómódú gazdájának, *Vajda* Mihálynak ablakán belépett valaki; a golyó a gazdit nyakán találta, keresztülforra erelt; halálos sebet ejtett rajta. *Vajda* Mihály haldoklik és életbenmaradásához kevés remény van. Természetes, hogy a nyomozászáleskörben megindult az ismeretlen tettes után és mint értesülünk, a csendőrség már helyes nyomon van. A gyanu egy hosszúszói fiatal emberre irányul, aki nemrég vagyont szerezni ki ment Amerikába. Otthon hagyta fiatal feleségét, aki rövidesen megunt a szalmaözegegyesség egyhangúságát és vigasztalót keresett magának. Talált is, *Vajda* Mihályt fogadta be a fiatalasszony kegyelbe. A szerelmeskedés azonban nem sokáig maradt titokban. Akadt elég vénasszony a faluban, aki kibeszélje, pletykát szőjön róla, aki tudomására hozza a messze Amerikában dolgozó férjnek. Elég az ahog, hogy a fiatal férj megtudta az esetet és nemrég Amerikából levelet írt haza *Vajda* Mihálynak. — Ssemrehányó, bosszúálló hangon íródott meg a levél. Hogy vigyázzon *Vajda* Mihály; az a szégyen, amelyet rajta elkövetett asszal, hogy a feleségét elszerezte előle, — nem marad megboszulatlan. — *Vajda* Mihály ügyet se vetett a levélre. Ugy gondolkozott valószínűen, hogy messze van a szerencsétlen felszarvasított férj, nem sokat érthet neki. Azonban pár nappal ezelőtt váratlanul, meglepetésszerűen hazajött Amerikából a fiatal ember. Tegnap este pedig megtörtént a merénylet. Amár az esetnek tanuja nem volt senki, minden jel arra vall,

hogy csakis ő követhette el a gyilkosságot. A fiatalembert letartóztatták és egyelőre a járásbíróhoz kísérték be.

— A munkásgimnázium megnyitása. A *Kölcsey* egyesület által létesített aradi munkásgimnázium ünnepi megnyitása november 15-én vasárnap délután 4 órakor lesz a Weltzer János-utcai polgári iskola dísztermében. Ez ünnepélyen a gimnázium vezető tanára, *Somogyi* Gyula dr. fogja ismertetni az új intézmény célját és szervezetét, azután *Matuschik* Márton tanár fog viteltt képeket bemutatni. Most a gimnázium első évfolyama nyit meg. Estenkint két estén lesznek viteltt képekkel kapcsolatos előadások. A tanítás tárgyai: földrajz, ipartörténelem, magyar történelem és irodalom, egészségügy és magyar fogalmazás. A tanítás rendszeres lesz és teljesen díjmentes, csak beírás címén fizet minden hallgató egy koronát. Hallgatóul jelentkezhetik minden aradi munkás. A *Kölcsey*-egyesület munkásgimnázium bizottsága tisztelettel meghívja a megnyitó ünnepre Aradvárosának összes munkásait. Beiratkozni az előadás után, vagy a rendszeres tanítás megkezdése napján jövő kedden, este 8 órakor lehet.

— Meggyilkolt levélhordó. Szegedről jelentik: Ma reggel hetedfél órakor a belvárosi temető ut mellett a 315 számú őrház baktérje eszméletlenül találta *Apró* Ferenc levélhordót. Kórházba szállították, ahol *Boros* József dr. főorvos koponyacsonttörést állapított meg rajta. Kihallgatni nem lehetett, mert néhány órával később meghalt. *Apró* Ferenc azelőtt pénzlevélhordó volt. Ez év elején betegsége miatt szabadságot kapott. Csak mostanában gyógyult meg. Az ötvenéves ember néhány napja jelentkezőt szolgálattételre; az ajánlott és rendszeres levelek kihordásához osztották be. *Apró* már tegnap este nem tért haza. Azt hiszik, hogy Alsóvárosban leütötték, abban a hitben, hogy még mindig pénzlevélhordó. Más verzió szerint egy féltékeny férj bosszújának az áldozata.

— Újabb sztrájk Fiumében. *Fiuméből* jelentik: Az építőmunkások sztrájkba léptek. Az újabb sztrájk oka az, hogy *Godini* nevű munkást a rendőrség letartóztatta. A munkások kijelentették, hogy abban az esetben, ha *Godini* szabadon nem bocsátják, az összes munkások szolidaritást vállalnak az építőmunkásokkal és újból kimondják az általános sztrájkot.

— Eltűnt a Vass-szálló volt tulajdonosa címe, ma megjelent cikkünkben arról írtunk, hogy *Haasz* Albertnek nem tudták késbesíteni a oszdárgyalásra szóló idézését s ezért lépéseket tettek a köröztetése végett. Cikkünkben megírtuk, hogy *Haasz* erre a hírre bizonyosan előkerült. És ma meg is történt. *Haasz* ma váratlanul megjelent Aradon s kijelentette, hogy nem volt szándékában észrevétel nélkül eltűnni, bár napokon át nem tartózkodott a városban.

— Tulzsvolt raktár miatt elegáns női táshék és más bőrarcuk mélyen leszállított árban és mindenféle kókus lábtörlek, fürdő gyékények, paracotta kofék és más háztartási árak, pipere és illatszerek nagy választékban kaphatók *Hegedűs* Gyula kofe, pipere és illatszere üzletében, Arad, Andrássy tér 16. 3411

— Tisztelet olvasóink! Bizonyára szívesen fognak megismerkedni a „*Scott* féle *Emulsió*”-val, mely általánosan ismert haziaszer, vagyis csukamájolaj, csak hogy az utóbbit teljesen joizú és könnyen emészthető formában nyújtja. Gyermekek különös előszeretettel veszik be a „*Scott* féle *Emulsió*”-t, mert jól ízlik. Kapható a gyógyszerárakban.

— Szabó-féle pármal ibolya-szappan a szappanok ideálja. Rendkívül kellemes, lágy habzása, finom ibolya illata s bőrpuhító hatása olyan, hogy egyetlen külföldi szappan sem versenyezhet vele. Készíti: Szabó Béla pipere.

szappangyáros Miskolcon. Darabja 80 fillérért kapható minden gyógyszerárban a jobb dívat-áru kereskedésben. Főraktár Aradon Vojtek és Weisz drogériájában. 3121

— Takarékoskodni és gyorsan tőkét gyűteni csak úgy lehet, ha nélkülözhető fillérelket egy olyan pénzintézetnél helyezzük el, ahol a postatakarékpénztári kamatnál jóval magasabb betétkamatot kapunk; ezen célra ajánljuk az Aradi Hitelbank- és Takarékpénztár Részvénytársaságot (Salacz-utca 6. szám.) Ezen intézetnél takarékbetéteket a legkisebb összegetől kezdve a legmagasabb összegig fogadnak hat százalék betétkamattal ellenében. A betéteket bármikor felmondás nélkül fizetik vissza. Minden betevő egy-egy „Selfmen“-féle takarékpénztárt kap ingyen. 2711.

— Külső használatra. Testrészek fájdalmait, csúszos és köszvényes bajok és mindennemű gyulladások a Moll-féle sóborszesz-szel gyógyíthatnak biztos sikerrel. Egy üveg ára 2 kor. Szétküldés naponta utánvétellel Moll A. gyógyszerész cs. és kir. adv. szállító által Bécs, I. Tuchlauben 9. A vidéki gyógyszerárakban és anyagkereskedésekben határozottan Moll-féle készítmény kérendő az ő gyári jelvényével és aláírásával.

— Likőr aromák kitűnő likőrök előállítására; — násilag — Vojtek és Weisznál. 191

TORVÉNYKEZÉS.

Felmentett szeszereskedő.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 13.

Kimmel J. és társa temesvári cég 1904. november nyolcadikán Kohn Lajos radnai szesznagykereskedőtől husz hordó, harmincfokos szesztartalmu pálinkát vásárolt és azt a kereskedő ideiglenes őrszetére bízta, hogy három nap múlva szállítsa Temesvárra. Kohn Lajos a vásárolt pálinkát a meghatározott időben rendeltetési helyére is juttatta. A Kimmel cég a szállítmányt elfogadta és üzleti raktárában helyezte el.

Egy hónap múlva a temesvári cég Matyucz Pétertől, Kohn volt ügyvezetőjétől levelet kapott, amelyben tudomásukra adja, hogy a pálinka harminc fok helyett csak huszonhét fok szesztartalmu, mert ő gazdája parancsára a hordókból bizonyos mennyiségű pálinkát kivett és vizet öntött helyébe.

A Kimmel cég megvizsgálta a Radnári ékezesített szeszküldeményt és úgy találta, hogy a pálinka tényleg silányabb minőségű, mint a mielőtt a cég megkötötte a vétel alkalmával kiválasztott, mert a hordókban levő pálinka harminc fok helyett csak huszonhét fok szesztartalmu, ami 100 liter pálinka hiányát jelent. Ez által a cég 818 korona 17 fillér kárt szenvedett.

A cég feljelentésére az aradi kir. ügyészség cselekedés miatt eljárást indított Kohn Lajos ellen. Az első tárgyaláson kihallgatott tanúk azt vallották, hogy Kohn segédje, Matyucz Péter a pincébe beáramlott, de arról nem tudnak, hogy mit végzett odabent. Egy tanu sem tudott arról, hogy a kereskedő a Kimmel cégnek eladott pálinka meghamisítására vonatkozólag utasítást adott segédjének. Az ügy koronatanuja, Matyucz Péter, akinek leleplező levelére a cég feljelentést tett, időközben meghalt. A törvényszék így mivel sem látta belgazolva a vádat és ez év március 10-én tartott főtárgyaláson Kohn Lajost Nagy Sándor dr. védelme után felmentette.

Ma érkezett le a törvényszékhez a nagyváradi tábla ítélete, amely az első bíróság ítéletét helybenhagyta.

TARKASÁGOK.

Makó Lajosról.

Makó Lajos tekintélytartó, mindig komoly, de sohasem zsarnokoskodó, jóakaratu direktora volt a társulatának. Hogy milyen derék emberséggel gondoskodott a színészeiről, annak nem egyszer adta bizonyosságát a színügyi bizottság ülésein.

Egy ízben egy befolyásos színügyi bizottsági tag azt követelte, hogy Makó bontsa föl a szerződést egyik énekesével, mert „az a né nagyon vén már.“ Makó, aki kevésbeszédű volt rendszeresen a színügyi bizottsági üléseken, ez egyszer kifakadt:

— Ugyan kérem, hát a színész nem ember? A színésznek nem kell élni? Hogyan lökjem ki a társulatomból, egyszerűen azért, mert „vén.“

A színésznőnek el kellett mennie, de nem Makón múlt ez a kiakolbitás.

Makó színtársulatának legidősebb tagjai: Szabó Gyula titkár és Kémer János, akikhez a direktor testvéreileg ragaszkodott. Szabó Gyula szokta esténként hazakísérni az igazgatót, aki ilyenkor a társulat ügyein kívül szeretett a jövőjéről beszélni. Vagyonsos ember volt Makó, a jövőre mégis roppant szerények voltak az álmái.

— Egy kis házat szeretnék, mondotta a titkárnak, kertes házat meg nyugalmat.

A nyugalmat, a végsőt, nem olyant, amilyenre ő gondolt, tulságosan hamar érte el a „szigorú“ direktor.

Érdekes és jellemző Makó ura voltára az az eset, amely vele és Ujházzal történt, amikor néhány év előtt Makó színtársulatával a budai színikörben játszott. Tízszori vendégszereket szerződött Makó Ujházzal és naponta szufolt ház nézte a pompás előadásokat. A tizedik fellépés után Makó beállít Ujházi öltözőjébe és kíméletesen leolvassa a művész honoráriumát.

— Tehát esténként 200 koronát kap a mester, — szól Makó — azaz tízszori vendégszere után összesen 2000 koronát.

— Tévedni tetszik, — felelt Ujházi — mert én azt hiszem, hogy tízszor kétszáz az kétezer és nem három.

— Sajnálom, mester, de mivel a vendégszere fényesen bejött, akár akarja, akár nem, én háromszor kerentét fizetek önnek.

Es Ujházi hiába szabadkozott, el kellett tennie a háromszor koronát, miközben megjegyezte, hogy más igazgató örül, ha lecsaphat valamit a vendég honoráriumából, Makó meg annak örül, ha meg tudhatja. Amde kikötötte, hogy előadás után az egész társulat az ő vendége legyen. Foyt is az este a poezgő úgy, hogy a vassora költségek kifizetése után alig maradt valami a harmadik ezresből.

Am is köztudomásu, hogy Makó sohasem sajnálta tagjaitól a dícséretet, ha azok arra mászolgáltak. Megtette tehát nem egyszer, hogy egy-egy jó előadás után másnap a színház fekete tábláján a következő írás jelent meg:

„A tegnapi előadás kitűnő volt, fogadjátok érte hálás köszönetemet. Makó.“

A különben végtelen nyugodt vérmérsékletű igazgatót felragatta az a hír, hogy primadonnája, Felhó Rózsai ett akarja hagyni társulatát és beadja pályázati kérvényét a szegedi színházért. Makó felment Budapestre, hogy Felhó Rózsai helyébe más primadonnát szerzedeason. Es tárgyalásba bocsátkozott az egyik színházi ügynökség útján Haller Ir-mával, a pécsi színház primadonnájával, Szentgyörgyi Lenkével és Tábori Fridával. A három kö-

zül aztán Haller Irmának a szerződését tervezte, akinek 1400 korona fizetést ajánlott fel havonként. Erre látzólag kissé megnyugodott és örömmel utazott haza tegnapelőtt még egy utolsót játszott és meghalni.

MULATSÁGOK.

(=) A polgári négyeslet téál. Az aradi polgári jóteher négyeslet az idén ismét megkezdte öt órai teát, amelyek az elmúlt évben nagy sikerük mellett a publikumnak oly kedves, hangulattal teli szórakozásul szolgáltak. Az idén két ilyen tea délután lesz, amelyeket a Fehér Kereszt szálló nagytermében tartanak meg; az első: december 8-án, vasárnap délután öt órakor. A teasztékra a négyeslet vezetősége nagy buzgósággal készül.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDES.

Új személydijszabás az aradi és csanádi egyesült vasutakon.

Az aradi és csanádi egyesült vasutak igazgatósága 1909. év január hó 1-én napja ól kezdve összes vonalain új személydijszabást léptet életbe.

Az új dijszabás egyik leglényesebb rendelkezése az, hogy az ugynevezett „külön sekkasz“, mely sok kellemetlenségnek és panaszoknak volt okozója, megszüntették. E helyett a vasut ismét az I., II. és III. o. kocsiosztályokat állítja fel akképen, hogy a gyorsmotorvonatoknál I. és II. osztály; a mozdonyvonatoknál és a gyorsmotorokocsikkal tova bított helyi vonatoknál I., II. és III. osztály; míg a közönséges helyi motorvonatoknál II. és III. osztály rendszeresítettik; többiaknál tehát a mostani I. és II. osztály II. od osztálytá minősítettik, ami az árkülmbségnél, mint meneldij leszállítás jut kifejezésre.

Az új dijszabásban a menetár is változás alá esett, mert az arad-csanádi vasut is kénytelen a többi magánvasut példájára a felette megdrágult viszonyok következtében felszerelést üzemeltetésre fedezésére némi tarifameléshez folyamodni. Az emelések azonban tényleg oly csekélyek, hogy még a szegényebb néprétekekre sem fogak érzékeny terhet róni.

Nevezetesen az I., II. és III. o. szomszédos forgalomban, ahol az összes vasúti közönségnek körülből a fele utazik, valamint a gyorsmotoroknál a menetdíj-k emelése egyáltalán nem lett; a távolsági forgalomban az emelés szintén oly csekély, hogy az a leginkább igénybe vett forgalomban az eddigi árral szemben még érezhető különbséget tesz; ugyanez, hogy az aradi és csanádi egyesült vasutak a távolsági forgalomban még mindig Ca. 40-50 % kal olcsóbbak maradnak, mint a m. kir. államvasutak.

Például: Arad-Borosjenő közt a személyvonatokon az új árak az I. o. oszt. 240 fillér, II. od oszt. 200 fillér, III. ad oszt. 120 fillér, a távolság a Máv-nál I. o. oszt. 480 fillér, II. od oszt. 320 fillér, III. ad oszt. 200 fillér.

Vagy: Arad-Szeged közt személyvonat dr: Acsev. I. oszt. 4.40 fill., II. oszt. 3.80 fill., III. oszt. 2.20 fill., a távolság a Máv-nál I. oszt. 9.00 fill., II. oszt. 6.40 fill., III. oszt. 4.00 fill.

Vagy: Arad-Brád közt személyvonat dr: Acsev. I. oszt. 6.80 fill., II. oszt. 5.10 fill., III. oszt. 3.40 fill., a távolság a Máv-nál I. oszt. 18.20 fill., II. oszt. 8.80 fill., III. oszt. 5.50 fillér.

Az új dijszabás most van sajtó alatt s a napokban kiadatik.

Aradi heti gabonavásár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 13.

Az eljárás, ahelyett, hogy most már határozottan tölj jellegzetes ölt, változókonny. Hiedget enyhébb esős idő váltja fel. A vetésekre a csapadék még mindig kedvező hatással van. A gabonaüzlet irányzata nyugodt.

A mai piacon elkelt:

1500 mm. busa 11:60—11:80
 1200 mm. tengeri 6:10—6:20
 — mm. rozs 8:90—9:00
 — mm. zab 7:10—20
 — mm. árpa 7:30—40

A gabonaárak 50 kilogrammonként koronában értendők.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, november 13.

Amerika 1/2-al olcsóbb. 15 ezer mm. változatlan.

Ar. árak 50 kilonként számítva:

	Déli zárlat	2 órai zárlat
Busa ápriliara	12.63—12.63	12.62—12.63
Tengeri májnara	7.51—7.52	7.49—7.50
Rosk ápriliara	10.56—10.57	10.56—10.57
Zab ápriliara	8.52—8.53	8.51—8.52
Busa 1909. októberre	10.78—10.79	10.78—10.79

Zárul 5 órákor:

Oestrák hitelrészvény	534.50
Magyar hitelrészvény	738.75
Közút vasút részvény	587.50

Budapest-kőbányai sertéskereskedelem.

— November 13. —

Magyar elsőrendű: Oreg nehéz páronként 400 kilogrammon felüli súlyban — fillérig; közép páronként 350—400 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig; lény nehéz páronként 350 kilogrammon felüli súlyban 114—116 fillérig; lény közép páronként 251—320 kilogrammig terjedő súlyban 116—117 fillérig; könnyű páronként 250 kilogrammig terjedő súlyban 117—118 fillérig. Szerbiai: Nehéz páronként 360 kilogrammon felüli súlyban — fillérig; közép páronként 240—360 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig; könnyű páronként 240 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig. Sertéslétszám: November hó 9. napján volt készlet 28,770 darab, november 11. napján főlhajtságot 50 darab, november 11. napján elszállított 913 darab, november 12. napjára maradt készletben 27,907 darab. A közti sertés üzem iránzata: csendes.

IDEGENEK ARADON.

— November 13. —

Fehér Kereszt szálloda. Schwartz Zsigmond utazó Bécs. — Hermann Dávid utazó Bécs. — Tank Sándor utazó Nagybecskerek. — Heim Friedman utazó Krakau. — Kon Emánuel utazó Bécs. — Densch Béla fakereskedő Zám. — Gordon Róbert mérnök Budapest. — Wagner Károly utazó Budapest. — Bakszbaum Ignác utazó Budapest. — Langfelden Mór kereskedő Bécs. — Szilágyi Kálmán kereskedő Nagylak. — Leibel József kereskedő Budapest. — Schwartz Lajos utazó Budapest. — Weiss Jenő utazó Budapest. — Relher Jenő utazó Budapest. — Grünberg Lajos utazó Bécs. — Strehen Márton pinceszester Besztercebánya. — Ifj. Salortag Béla artista Budapest. — Löny Hugó utazó Budapest. — Balla Lajos dr. igazgató Gyimes. — Dittmár Ferenc utazó Bécs. — Schuk Vilmos utazó Budapest. — Szalezer Zsigmond utazó Bécs. — Kiss János artista Budapest. — Marosi József utazó Budapest. — Löbl Salamon utazó

Budapest. — Mátyás Gellért utazó Bécs. — Híral Zsigmond utazó Bécs. — Deits Mihály dr. ügyvéd jelölt Hódos.

Központi szálloda. Kelemen Ármán utazó Budapest. — Glük Adolf utazó Győr. — Rósenthal Máthán utazó Kolozsvár. — Vásárhelyi Ignác kereskedő Bánhegyes. — Nagy János utazó Temesvár. — Gonda Sándor könyvelő Megyesegyháza. — Steiner József utazó Bécs. — Pollák Hugó utazó Bécs. — Herczl Bernát igazgató Budapest. — Tomcsányi E. utazó Nagybecskerek. — Kiss Samu kereskedő Bécs. — Deitslender Frigyes utazó Bécs. — Müller Frigyes utazó Budapest. — Schrik Simon utazó Budapest. — Kail József mérnök Budapest. — Simay Albert utazó Nagyvárád. — Vidovits István utazó Újvidék. — Steinberg Samu utazó Budapest. — Spitz József utazó Budapest.

Pannonia szálloda. Horváth Károly bérlő Kovács. — Szita László földbirtokos Csormó. — Springer Jenő magánzó Kunágota. — Havas A. vendéglős Gurahone. — Kazik István tanító Sárospatak. — Hertzka Armin utazó Budapest. — Putics Sándor s. jegyző Nagyhalmagy.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Szombat, 1908. évi november hó 14-én:

B) bérlet

B) bérlet.

A csókkirály.

Regényes daljáték 3 felvonásban. Szövegét írta: Orbán Dezső. Zenéjét szerelte: Satojanovits Jenő.

SZEMÉLYEK:

Bumschvic	Ladislav J.	Fausan	Benkóné.
Bombadilla	Polgár S.	Miska, fia	Kállay Jolán.
Haemskark	Varnay Jenő.	Udvarhölgy	Kun Irén.
Évike, leánya	Zalay Margit.	Hauson	Szabó László.
Yvette	Wlassák V.	Kisbíró	Leővey Leo.

Kezdete este 7 óra föl érákor.

URÁNIA SZÍNHÁZ.

(Báró Simonyi-utca I. szám, Szabadság-tér mellett.)

Léghajverseny Gordon Bennet díjért.

Szenzációs mozgófénykép.

Műsor 1908. november hó 14-én szombaton:

1. Az albáróné és a betörő. Bohózat. — 2. Háboru. Természet után. Katonai látványosság. — 3. Az udvari bolond leánya. Rendkívül érdekes. — 4. Farmélet. Természet után. — 5. Rizstermelés Olaszországban. Tanulmány. — 6. Családi dráma. Életkép. — 7. Ha ihajók háboruban. Látványosság. — 8. Páris nagy látkepe. Természet után. — 9. Léghajverseny Gordon Bennet díjért 1908. október 10—12-én. Legnagyobb szenzáció.

Előadások: Este 6 órától 11 óráig.

Minden előadás alatt katonaszeres játékok. — Onkrászd.

Az előadásokra bármikor be lehet menni.

Előkezületen:

Az aradi gyásznapok.

Hgy felvonásban. 50 színen vetített képpel.

Összeállította: Horovitz Gusztáv.

Helyárak: I hely 1 korona, II hely 80 Hár, III hely 60 Hár, IV. hely 40 Hár és V. hely 20 Hár

NYILTTÉR.

Nyilatkozat.

As „Arad és V. dék” tegnapi számában azt írta rólam, hogy én Péterffy Antal aradi ügyvéd: 1000 koronát sikkasztottam. Ez a büntető törvénykönyvbe ütköző rágalom, amiért a cikk írója ellen tegnap Schmitt Sándor dr. ügyvédem útján a bűnvádi eljárást folyamatba tettem.

As igazságot csak annyit, hogy én sikkasztani nem tudok és Péterffy Antal ügyvéd: től sikkasztani nem lehet, mert Péterffy Antal ügyvéd a mai napig is 8785 korona 50 fillérrel adósom.

Arad, 1908. november hó 18. án.

8556

Tóth Béla.

Az aradi

„Filharmonia” egyesület által

1908. évi november hó 15-én délután 5 órakor a Fehér Kereszt-szálloda nagytermében a cs. és kir. 33. gyalogezred teljes zenekarának közreműködésével, Zellner Sándor karnagy ur vezetése alatt rendezendő

első

FILHARMONIAI HANGVERSENY

Műsora:

1. GOLDMARK: Bűnjáték a „Házi tücsök” című opera III. felvonásához.
2. SCHUBERT: H.-moll (befejezetlen) szimfónia. (Két tétel.)
3. a) SINIGAGLIA: Olasz táncok. (Danze piemontesi) (op. 31. I. b) SVENDSEN: Andante funebre. c) GRÜNVELD: Kis szerenád.
4. WAGNER: „Bolygó hollandi” nyitány.

A hangverseny délután 5 órakor kezdődik.

Jegyek 6, 5, 4, 3 és 2 koronáért WEISZ LEÓ modern könyv, papir- és zenemű-kereskedésében (Minorita-palota) és a hangverseny előtt a pénztárnál kaphatók. 3555

Pénztárnoknő

női divatüzletbe

azonnali belépésre kerestetik.

Ajánlatok e lap kiadóhivatalába „Pénztárnoknő” jellege alatt e hó 15-ig küldendők. 3554

* Az ezen rovat alatt közzétettéért nem vállal felelősséget a szerkesztő.

Nagy és kisebb szőnyegek csekély szépséghibával rendkívül olcsón.

2 féle alsó lepedő

varrás nélkül már szegélyezve. Bőr erős minőség, szép fehér darabja 2 korona 80 f. Továbbá tiszta céna fonálból, rendkívül tartós, ugynevezett házi vászon darabja 3 korona 50 fillér.

2000 méter

egyféle mosott (madapolan) schiffon méterenkint 34 krajcár — e minőség rendes forgalmi ára 45 krajcár.

Rosenblüh H. és Társa

divatüzlet, Arad.

Nagy és kisebb szőnyegek csekély szövés hibával rendkívül olcsón.

Nagy és kisebb szőnyegek csekély szövés hibával rendkívül olcsón.

Alkalmi vételi!

391

Alkalmi vételi!

Nagy és kisebb szőnyegek csekély szövés hibával rendkívül olcsón.

Faeladási hirdetemény.

Az Aradvármegyében fekvő Zimbró községbeli volt urb. közös birtokosok tulajdonát képező erdőbirtoknak a természetben szembetűnően ki és megjelölt részén található, 26472 m²-re becsült, nagyrészen bükk, kiserészen cser, éger, és nyírfából álló 47005 korona becsértékű fakészlet, a m. kir. földmívelésügyi miniszter ur 66373/1908 számú engedélye alapján, az 1908 évi november hó 30-án délelőt 10 órakor, Jászashely község-házának tanácstermében tartandó, írásbeli, zárt ajánlatok benyújthatásával egybekötött nyilvános árverésen eladni fog.

Kikiáltási ár a hivatalosan 47005 koronában megállapított becsár; bánatpénz 4700 kor.

A kellő bánatpénzzel (készpénz vagy óvadékképes, névértékben számított magyar értékpapír) ellátott zárt ajánlatok a szóbeli árverést megelőzőleg nyujtandók be az árverelő bizottság elnökénél; postán megküldhetők előzetesen körjegyző, Jászashely u. p. Gurahonc címen.

Utó, kellően fel nem szerelt, az árverési és szerződési feltételektől eltérő ajánlatok nem lesznek figyelembe véve.

A részletes árverési és szerződési feltételek a zimbrói volt urbéres elnökénél, az aradi m. kir. állami erdőhivatalnál a borossebesi m. kir. jár. erdőgondnokságnál és a jászashelyi körjegyzőnél tekinthetők meg; ez utóbbi által kívánatra postán megküldetnek.

Zimbró, 1908. november 8.
3549

Urbéres elnök.

Jól begyakorolt, irni, olvasni tudó

borpince-elő munkás felvétetik Hutter-Ferencsevits cégnél Szegeden.

Ajánlatok bizonyítványokkal és fizetési igény megjelölése mellett ugyanoda intézendők. 3545

Kiadó uri lakás.

Szabadság-tér 3. sz. ház II. emeletén **hat szoba**, előszoba, fürdőszoba, konyha, kamra és cselédszobából álló lakás kiadó.

A lakás teljesen renováltik, bérlő ez alkalommal való kívánságai a lehetőséghez képest figyelembe vétetnek.

Esetleg 3 udvariszobával a lakás megnagyobbitható. 3516

Bővebbet

Fodor és Reisinger mérnökök irodájában.

Stock-Cognac

szavatoltvalódi bor-párlat 3507

Medicinal

Camis & Stock

gőzpároló telepéből **BARCOLA.** Egyedüli Cognac-gőzfőzde, állandó hivatalos vegyi ellenőrzés alatt. :- Kapható minden jobb üzletben.

influenca-lábbadozás

Farbenfabrik vorm. Friedr. Bayer & Co., Elberfeld.

Az **influenca-lábbadozás** alkalmával a **hurutok mellőzésére,** nemkülönben egyidejűleg az **összérzet erősítésére** és az **étvágy fokozására** elismert szakszerű összeállításánál fogva rendkívül alkalmas a **GUAJACOSE.**

Eredeti üvegek ára 4 korona az összes gyógyszerárakban.

17 db. telivér berni tehén, 20 db. 1-1/2 éves berni bika

eladó.

Trappista sajt

kilója 1 kor. 60 f.,

édes tea vaj

kilója 2 kor. 60 f.

Kralovánszky Kálmán

tejgazdasága, Seprős. 3551

82787-1908. sz.

Hirdetemény.

A közadók kezeléséről szóló 1883. évi XLIV. t.-cz. 36. §-a értelmében közhírré tesszük, hogy az 1908. évre kivetett adók főkönyvi előírása befejeztetett. Felhívjuk tehát az adózó közönséget, hogy adókönyvecskéjük átvétele, illetve meglevő adókönyvecskéjüknek a kivetett adókkal való ki egészíthetése végett 8 nap alatt a városi adóügyi osztálynál annál inkább jelentkezzenek, mert igazolatlan mulasztás esetén 2-10 koronáig terjedhető pénzbírsággal lesznek büntetendők.

Arad, 1908. évi november hó 6.

A városi tanács.

Magyar Benoid-gáz Részvénytársaság.

Meghívás!

A Magyar Benoid gáz Részvénytársaság **1908. évi november hó 22-ikén d. e. 11 órakor** az Aradi és Csanádi Egyesült Vasutak üléstermében

rendkívüli közgyűlést

tart, melyre a t. részvényeseket ezennel meghívjuk. A szavazati jog gyakorolhatása végett a részvények a szelvény iverekkel együtt a közgyűlést megelőzőleg 3 nappal leteendők a társaság, vagy az Arad-Csanádi Gazdasági Takarékpénztár pénztáránál. 3560

Napirend:

1. Két részvényes választása a jegyzőkönyv hitelesítésére.
2. Egy igazgatósági tag megválasztása.

Arad, 1908. nov. hó 12-én.

Az igazgatóság.

A legmaradandóbb és legszebb karácsonyi ajándék

egy művésziesen készített életnagyságu fénykép, feketébe vagy modern Sepia színben. Aquerell, olajfestmény minden kis kép után.

Továbbá művésziesen összeállított családi csoportok és Tableuxok, stb.

Szolid árak!

A karácsonyi megrendeléseket minél előbb az időszerű elkészítés végett kéri

KOSSAK JÓZSEF

3470 cs. és kir. udv. és kam. fényképész
Arad, Weitzer János-utca 3. szám.

12000 koronával bíró

fess, gyermektelen, 42 éves özvegy urinő férjhez menne oly uriemberhez, kinél jelene és jövője biztosítva volna. Csak komoly ajánlatok fogadhatnak el, kizárva névtelen levelek. Czim „Boldog jövő 42” Postrestante, Arad főposta. 3528

Legjobb francia divatlap

a „La Toilette Moderne”. Ára számonként 1 kor. 20 fill. Kapható Ingusz I. és Fia könyvkereskedésében Arad, Weitzer János-u. 201

Azonnal kiadó

5 szobás lakás Tököli Imre-utca 52. (volt Halász-u.) 3558

Szakképzett

kereskedősegédet keresek a vegyes-áru szakmából, fizetés: 40-50 korona teljes ellátással. Román nyelv ismerete szükséges. Dohány-nagyfőzsdei ismeretekkel bírók előnyben részesülnek. Bienenstock Márk Buttyin. 3550

Uri szánkó

teljesen új, egy és két fogatura alkalmas, eladó. Bővebbet Ujarad, Rákóczi-utca 98. 3533

Üzleti könyvek:

strazák másolókönyvek stb. Irodai kellékek, írószerek, levélpapírok és ügyvédi nyomtatványok legkedvezőbb beszerzési forrása. Kerpel Izsó könyv- és papirkereskedése. Ugyanott egy jó Meidinger-kályha eladó. 3161

Ügyes férfi

háromhajtós foglalkozáshoz juthat ha világhírű takarmánymesszünket és trágyáinkat gazdáknak és vízmentelárusítóknak eladja. Alkalmas mellékkeresetnek is. D. HARDUNG és TÁRSA vegyészeti gyára, Aunsig-Schöndrifen. Levelezés német. 3728

Arveresi irveresmeny.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy az aradi kir. törvényszéknek 1908. évi 5586 számú végzése következtében dr. Ardeleán Kornél ügyvéd által képviselt Veisz Lipót javára 2000 K. s jár. erejéig 1908. évi április hó 15-én fogatosított kielégítési végrehajtás útján lefoglalt és 2799 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: szobabutorok, ágynemű, fehérnemű, ékszerek stb. nyilvános árverésen eladhatnak.

Mely árverésnek a kisjenői kir. járásbíró 1908. évi V. 186. sz. végzése folytán 2000 K. tőke követelés, ennek 1906. évi március hó 22. napjától járó 6% kamatai, 1/3% váltódíj és eddig összesen 196 korona 76 fillérben bíróság már megállapított költségek erejéig, Szapáryligeten leendő megtartására 1908. évi november hó 20. napjának d. u. 2 órája határidőül kitűzték és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-c. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-c. 102. §. értelmében ezek javára is elrendel-
tetik.

Kelt Kisjenő, 1908. évi november hó 2. napján.

Balassa,

kir. bír. végrehajtó.

3548

Diamant Ferenc

villanyvilágítás, telefon és csengő berendező

Atzél Péter utca 2.,

a miniszteri feljegyzéssel szemben, Béhus-udvarban.

Csillárok és lámpák

gáz- és villanyra.

Az aradi gázgyárban leőgött

valódi Auerek raktára.

(Dobja 60 fill.)

Évegengerek, oryók, milpánok, villanykörték, lámpa szerek és szerelői anyagok legjobb minőségben, legolcsóbban kaphatók. 3466

Az aradi kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Steiner Adolf és Társa cég végrehajtonak Szirbik János és neje szál. Páhány Viktoria végrehajtást szenvedők elleni 256 korona 98 fill. tőkekövetelés és járulékok iránti végrehajtási ügyében az aradi kir. törvényszék területén lévő, Arad Sarkad külvárosában fekvő, az aradi 1208. sz. tjkvben A. + 1 sor. 1590. hrsz. alatt felvett Angyal-utcai 29. számú ház, udvarra az árverést 2880 k. ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte és hogy a fentebb megjelölt ingatlan az 1908. évi december hó 2-ik napjának délutáni 3 órákor az aradi igazságügyi palota földszint jobbra levő 48. számú helyiségébe megtartandó nyilvános árverésen megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fog.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 10%-át, vagyis 288 koronát készpénzben, vagy az 1881. LX. t.-c. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyministeriumi rendelet 8. §-ában kijelölt óvadék-képes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt át szolgáltatni.

Arad, 1908. évi augusztus hó 13-ik napján.

Az aradi kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság.

Mészáros,

kir. társbíró.

3537

MOLL-FÉLE SEIDLITZ-POR

A MOLL A-féle Seidlitz-porok tartós gyógyhatása legmakacsabb gyermekhajók, testi bántalmak, gyomorgörcs és gyomorhív, rögzött székrekedés, máj bántalmak, vértelenség, aranyér és a legkülönbözőbb női betegségek ellen a jeles háziszor, mely évtizedek óta mindig nagyobb elterjedést szerzett. — Ára egy lepecsételt eredeti doboznak 3 korona. — Hamisítások törvényileg fenyítettek.

MOLL-FÉLE SOS-BORSZESZ

Moll-féle feliratú ónozáttal elzárva van. A Moll-féle sósborszesz névezetesen mint fájdalomcsillapító bedörzsölési szer, köszvény, csusz és a meghülés egyéb következményeinél leglameretesebb népszor. — Egy ónozott eredeti üveg ára 2 korona.

MOLL-féle gyermekszappan.

Legfinomabb, egészen új rendszer szerint előállított gyermek és hölgyesapyan gyermek és felnőttek egyszerű bőrápolása. Egy darab ára 40 fill. 5 darab kor. 1.80 fill. Minden darab gyermekszappan a MOLL-védjeggyel van ellátva. — Főszékhely: BÉCS, I., Tuchlauben 9. sz. 5941

Vidéki megrendelések naponta postautánvét mellett teljesíttetnek. A raktárakban tessék határozottan MOLL A. aláírásával és védjeggyel ellátott készítményeket kérni. Aradon kapható: FÖLDES KELEMEN és HAJÓS ÁRPAD gyógyszerárban.

Kocsiszin

bérbe venni kerestetik.

Bővebbet Rudas Samu bizományi irodájában Asztalos Sándor-utca 10. 3502

Van szerencsém a nagyérdemű közönség szives tudomására hozni, hogy Aradon, Petőfi-utca 13. szám alatt egy a mai kor igényeinek megfelelő

fiúk és leányok részére confectio

szalónt

nyitottam.

Bécsben és Budapesten töltött hosszabb tanulmányaim folytán módomban van, hogy a legkényesebb igényeknek is megfelelek.

A n. é. közönség szives pártfogását kéri

kiváló tisztelettel

Deutsch Samuné

Petőfi-utca 13. sz. 3503

Csak akkor valódi, ha mindegyik doboz Mollnak védjeggyel és aláírásával tünteti fel.

csak akkor valódi ha

mindegyik üveg Moll A védjeggyel tünteti fel és „A

MOLL-FÉLE SOS-BORSZESZ névezetesen mint fájdalomcsillapító bedörzsölési szer, köszvény, csusz és a meghülés egyéb következményeinél leglameretesebb népszor. — Egy ónozott eredeti üveg ára 2 korona.

Törlesztéses amortizációs tisztviselő kölcsön

kapható a következő feltételek mellett 1000 korona után:

Hány éves kölcsön	Havi részlet	A. csoport	B. csoport
10	120	Kor. 11.61	Kor. 12.19
12	144	„ 10.28	„ 10.78
15	180	„ 8.99	„ 9.39
20	240	„ 7.75	„ 8.08

3497

kezelési költség, részjegy vagy részvény címén semmi levonva nem lesz, biztosítás, kezes megváltás, kártalanítási ellenérték stb. címeken a feleknek felesleges többletköltsége nincsen. — Bővebb felvilágosítással szolgál

HERZOG SÁNDOR jelzálog-kölcsön közvetítési irodája

Aradon, Weitzer János-utca 15. szám.

Aradi nyomda részvénytársaság könyvnyomdája. Nyomott Kurzweil János és Társa budapesti festékgyárának festékével.